

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za inozemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglas po tarifi.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta šte. 16/l. — Telefon šte. 72.

Nočna redakcija: od 10. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/l. — Telefon št. 34.

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 35.

Iskrinski oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštne čk. zavodu: Ljubljana št. 11.822 - Praha čisto 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Božična številka «Jutra» izide jutri, v četrtek. Obsegala bo 36 strani, med njimi 4 strani posebne ilustrirane priloge. — Predstavljala bo tako po svoji nakladi, kakor po svojem obsegu največje izdaje, kar jih je kdaj imel kak slovenski dnevnik.

Ljubljana, 22. decembra.

Iz rumunskega vira prihaja poročilo, da namerava Mala antanta priznati de jure sovjetsko vlado. Vest je prišla v tej obliki nekoliko nepričakovano in prav nič se ne da še reči, koliko odgovarja resničnemu položaju. Zakaj doslej se je vedno, kadar je prišlo na razgovor vprašanje priznanja sovjetske Rusije, Mala antanta postavila na stališče, da je ureditev razmerja do Rusije stvar njenih posameznih članic, ne pa zveze kot celote. Niti priznanje sovjetske Rusije s strani francoske vlade, katere vnanja politika je imela vedno mnogo čez ne celo največ vpliva na malomantantsko diplomacijo, ni moglo potegniti za seboj Male antante. Vzrokov temu dolgotrajnemu odporu proti priznanju se je navajalo že več: najdelikatnejša stvar pa je bila pri tem zadeva za Besarabijo. Spor radi Besarabije, ki je doslej še vedno upropastil vsak poskus sporazuma med sovjetsko Rusijo in Rumunijo, ima gotovo mnogo vzroka za hladen odnos med Malo antanto in sovjetsko vlado. Da bi se stvar sedaj izpremenila, si ni mogoče misliti drugače, kakor da je prišel odločilen pritisk z druge strani. In najverjetneje je, da ima v tem iniciativo Češkoslovaška, kjer je bilo zadnji čas opazovati mnoge znake, kažejo na to, da so sedanji odnosi med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo nevzdržni.

Na raznih prireditvah so na Češkoslovaškem vodilni moške industrije in finance odločno naglašali, da mora priti republika drugačijo politiko napram sovetom. Povdarjali so, da je priznanje sovjetske vlade predpogoji, da se ustvarijo žive gospodarske ter trgovske zveze z Rusijo. To so osebno naglašali pred nedavnim na zborovanju Zveze industrijev severne Moravske in Slezijske in prav tako zadnjič v Pragi. Danes, v dobi srdite borbe za gospodarski trg uvidevajo, da je potreba na politična akcija priznanja, da se na njenem temelju ruski trg odpre češki industrijski ter trgovski podjetnosti.

Toda to samo seveda še ne tvori popolne normalizacije gospodarskih odnosov med doslej ločenima svetovoma. Najzgovorneje pričajo o tem pogajanja, ki se vršijo že tako dolgo med Parizom in Moskvo, in sicer potem, ko se je stvar glede priznanja de jure že davno uredila ugodno. Baš te dni sta se sestala Čičerin in Briand z drugimi strokovnjaki, da obravnava, oziroma definitivno uredita vprašanje francoskih predvojnih ali carskih dolgov in vprašanje francoske finančne pomoči Rusiji. Sedaj, ko zahteva Amerika tako brezobzirno odplačevanje vojnih dolgov s strani evropskih držav, osebito Francije, zahteva seveda tudi Francija, da akceptira sovjetska vlada njeno stališče glede carskih dolgov. In očitno bodo morali v Moskvi naposled uvideti, da ne kaže drugega kakor priznati te dolgove v celoti in se dogovoriti o njih odplačilu, zakaj dosedanjih pogajanj potek je pokazal, da se ne da doseči finančna pomoč v Franciji, ako se ne likvidira najprej problem starih dolgov. Francoski kapital se bo seveda sicer za naprej dobro premislil, preden se izjavi pripravljene, da investira svoj denar v sovjetski Rusiji.

Baš zadnje dni prihajajo iz Pariza vesti, da poteka to pogajanja ugodno. Poroča se celo, da se je vršil razgovor tudi o splošnem sporazumu med sovjetsko vlado in Evropo ter o pristopu Rusije k Zvezi narodov. Ali vsekakor je umestno, držati se v tem pogledu skeptično, zakaj od dosedanjega stanja do sporazuma v tem obsegu je še zelo, zelo daleč.

Pa tudi tekom pariških pogajanj se je pojavilo fatalno strašilo Besarabije. Ta nesrečni kamen spoditke bo pač ostal ovira tudi zblizanju med Malo antanto in Rusijo in napeto bomo pričakovali, kako se bo diplomacija izmotala mimo tega kočljivega vozla.

Kar se nas tiče, moramo reči, da je po likvidaciji našega separatističnega problema, prišla tudi za Jugoslavijo doba, da resno prouči vprašanje obnovitve korektnih odnosov z Rusijo. Preko vse upravičene sentimentalnosti in preko vseh čustev gre realnost. In realnost zahteva, da naš narod ne ostane trajno brez zveze z Moskvo. Realnost krvi in realnost interesov, ki sicer nam ne diktirajo taktike napram Rusiji, kakor jo diktirajo zapadnemu veliki kapitalu, a so koncem koncev življenjski interesi našega naroda. Vedno znova se pojavljajo vesti, da so preko našega

Radić nenadoma odpotoval v Beograd

Razni komentarji o vzrokih njegovega odhoda. — Kako ga Radić tolmači. — Koj pravijo v Beogradu.

Beograd, 22. decembra, p. Nocoj se je v političnih krogih razvedelo, da prispe ponoči minister Stjepan Radić, ki se je nameraval vrniti šele po praznikih iz Zagreba, za javnost povsem nepričakovano zopet v Beograd. Istočasno se objavlja, da se vrši jutri dopolndne seja ministrskega sveta.

Naravno so te vesti vzbudile veliko senzacijo ter se živahno komentirajo. Splošno se smatra, da je izbruhnil konflikt, katerega razčiščenje hoče gospod Pašić izvesti še pred prazniki. Zato je pozval g. Radića v Beograd. Konflikt je spravlja v zvezo z najnovejšimi republikanskimi aluzijami g. Radića v Sibeniku in težkočami, ki so se pojavile kot reakcija na mariborski njegov govor od zunaj. Z radićevske strani se zatrjuje, da gre za spor glede ameriškanskih delegatov, češ, da so hrvatski člani delegacije, ki spremlja ministra Stojadinovića, dobili le položaj ekspertov. Radić pa zahteva, da bodo polnopravni delegati. Podučeni radikalni krogi zatrjujejo, da ta razlog očitno ne drži, ker so se funkcije delegatov določile sporazumno in če bi bilo v tem oziru kaj pogrešnega, bi se stvar dala aplinirati tudi telefonskim putem.

Vzdržuje se verzija, da gre za oster konflikt, ki bi mogel imeti usodepolne posledice za vlado.

Zagreb, 22. decembra, r. Nocojšnji radićevski «Večer» javlja pod debelim naslovom «Radić žurno pozvan v Beograd», da je g. Radić nepričakovano opoldne prekinil svoj božični odmor ter odpotoval v Beograd. Kot razlog citira sledečo notico Radićevega «Doma»:

«Ministrska seja dne 19. t. m. je razpravljala nekatere vrlo važne stvari, ni pa utegnila podrobno razpravljati o poročilih finančnega ministra dr. Stojadinovića zastraan ureditve naših dolgov Ameriki. Zato ni bil storjen niti ta for-

malni zaključek, da sta dva Hrvata in en Slovenec (dr. Shvegel op. ur.) istotako enopravna člana delegacije kakor petorica Srbov in da imajo hrvatska in slovenski delegat enako pravico in dolžnost prisostvovati sejam naše delegacije kakor tudi sejam z ameriškimi delegacijami. Ta stvar se razume po sebi, todi glede na to, da Hrvati in Slovenci doslej vobče niso sodelovali pri takšnih najvažnejših državnih poslih, je glede ravnopravnosti vseh članov delegacije absolutno potreben formalni zaključek ministrskega sveta (?). Istotako je potrebno, da ministrski svet s posebnim zaključkom točno določi delokrog naše finančne delegacije s tem, da poprej zaslji poročilo finančnega ministra o sedanjem stanju naših dolgov napram Združenim državam. Doslej je za oba Hrvata in enega Slovenca bila dosežena enakost samo v dnevnih — 50 dolarjev —, toda s tako enakopravnostjo se mi Hrvati in Slovenci nikakor ne moremo zadovoljiti, tem manj, ker so te dnevnice absolutno previsoke. Ako se ne zasigura formalno in stvarno popolno enakopravnost omenjene trojice naših delegatov, oni v obče niti ne pojdejo v Ameriko, vsi seljaški ministri nastopijo v ministrskem svetu proti takemu postopanju in pot dr. Stojadinovića bi bila povsem zaman. Da temu jasnemu stališču pridobi popolno zaodstitev je predsednik HSS danes dne 22. decembra odšel v Beograd, kjer se bo najprej podal k predsedniku vlade g. Pašiću, nato pa bo ukrenil vse drugo, kar je potrebno, da se življenjski interesi naroda in države zaščitijo v najpopolnejši meri.» Vsa beležka se čita jako zagodetno.

V Radićevem spremstvu sta odpotovala v Beograd njegov zet dr. Košutić in inž. Košutić.

Vedno nove vesti o kritičnem položaju vlade

Pašić zopet v uradu. — Njegova taktika pri razreševanju krize. Najrazličnejše kombinacije o razvoju dogodkov.

Beograd, 22. decembra, p. Ministrski predsednik Pašić je danes prvokrat po svoji obolelosti izšel iz hiše, se peljal nekoliko na sprehod in prišel opoldne v predsedništvu vlade, kjer je ostal do bro uro. Sprejel pa ni nikogar in tudi ni bilo konference s politiki. Popoldne je gosp. Pašić zopet ostal doma.

Sicer je zavladalo v prestolnici popolno politično mrtvilo, ker so skoraj vsi poslanci in tudi velik del ministrov odšli iz Beograda domov. Vsi znaki govore za to, da je ministrski predsednik odgodil rešitev vprašanja rekonstrukcije kabineta čez praznike, čeprav so politični krogi trdno pričakovali, da bo ta zadeva rešena še pred Božičem in da bo gosp. Pašić stopil iz svoje dosedanje rezerve. Vse kaže, da se drži ministrski predsednik svoje stare metode in da čaka.

Z druge strani se čuje, da Pašić še noče aktivno poseči v razplet vladne krize, ki dejansko, čeprav še ne formalno obstoja, zaradi živahne akcije svojih nasprotnikov v radikalnih vrstah samih. Njegovi nasprotniki delajo na tem, da mu izpodkopljejo tla in ga tako prisilijo, da se umakne s pozorišča. V predpostavki, da bo to uspelo, se raz-

našajo najrazličnejše, deloma zelo fantastične kombinacije, da bo nova vlada sestavljena iz skupine pristaev Ljube Jovanovića, radićevcev, davidovičevcev in snahovcev. Na čelo tej vladi naj bi stopil Ljuba Jovanović ali pa dr. Ninčić. V političnih krogih so danes živahno razpravljali o vesti, da so dobili «črnorokci» popolno pokojino in je zadnji ukaz vzbudil veliko pozornost.

Nocojšnje «Novosti» pišejo v članku o rekonstrukciji kabineta, da ima slediti današnji vladi kabinet štedenja. V novo vlado naj bi stopil dr. Ninko Perić kot minister za finance, dr. Vasa Jovanović za pravosodje, Krsta Miletić za notranje zadeve, Mihorad Vujičić za vere in dr. Stanković kot minister za narodno zdravstvo, Ljuba Jovanović naj bi vstopil v kabinet kot njegov podpredsednik. V kombinacijo prihajata tudi radikalna poslana Lakošević in Čirković. List dostavlja, da je izključena sleherna kombinacija z dr. Janičem, dr. Lazo Markovićem, dr. Velizajem Jankovićem, Kojićem in nekaterimi drugimi radikalnimi prvaki, ki so sicer po večini na strani Pašićevih nasprotnikov.

Radikalne pritožbe iz Dalmacije

Beograd, 22. decembra, p. Radikalne organizacije v Dalmaciji so se pritožile pri vodstvu radikalne stranke in zahtevajo, naj se nemudoma razpiše občinske volitve v Dalmaciji. Protestirajo tudi proti razdelitvi občinskih uprav med radikale in radićevce. Pravijo, da so se občinske uprave razdelile med ti dve stranki na podlagi volilnih rezultatov, kar pa ni pravilno, ker so nastopili radićevci pri poslednjih volitvah skupaj z zajedničarji in disidenti, ki so sedaj odpadli, radikali pa s samostojnimi demokratki, ki tudi niso več z njimi. Zato je ta ključ krivičen in ga je treba spremeniti. Radikali iz Dalmacije zahtevajo od vodstva svoje stranke, naj skrbi za to, da se ščitijo njihovi interesi.

berlinskega poslanika gosp. Balugdžiča pričeli z Moskvo neoficijalni razgovori in če smemo verjeti gotovim znamenjem, se ti razgovori ne vodijo brez rezultatov. Mi od današnjih predstavnikov Rusije ničesar ne zahtevamo negoto, da se vzdržijo vmešavanja v naše notranje razmere, kakor tudi sami ne poskušamo in ne sodelujemo pri nobeni akciji, katera bi hotela uveljaviti v Rusiji nazore, ki so stvar končnega razračunavanja v ruskem narodu samem.

Ako pride v Mali antanti do odločitve glede njene politike napram Rusiji, Jugoslavija gotovo ne bo smela biti na strani negativistov.

Naraščanje SDS v Vojvodini

Beograd, 22. decembra, p. Poslanci samostojne demokratske stranke pripravljajo živahno agitacijo v Gornjem Banatu, zlasti v okraih Vel. Kikinda, Vel. Bečkerek in Novi Bečej. Pripravila se velik šhod, na katerem bo govoril tudi Svetozar Pribičević. Iz raznih krajev teh srezov poročajo, da je začel velik del radikalov in tudi Vujičevih zemljo radnikov prestopati v samostojno demokratko stranko.

Konferenca o redukciji univerz

Beograd, 22. decembra, p. Dne 28. decembra se bo vršila v Zagrebu pod predsedstvom prosvetnega ministra Radića že opetovano napovedana konferenca zastopnikov vseh univerz in fakultet v Jugoslaviji, da razpravlja o redukciji univerz.

Rendis pride v Beograd

Beograd, 22. decembra, p. Bivši grški zunanji minister Rendis, ki je zastopal Grčijo na zasedanju Zveze narodov, se je za svojega bivanja v Parizu sestal z našim tamonjim poslanikom, dr. Spalajkovićem. Pri tej priliki sta razpravljala tudi o odnosih med Jugoslavijo in Grčijo. G. Rendis je izrazil željo, da bi se na povratku v Atene ustavlil v Beogradu in razpravljal z našim zunanjim ministrom dr. Ninčićem o razmerju med obema sosednjima državama.

Oglase za božično številko

«Jutra», ki izide v četrtek zjutraj sprejema oglasni oddelek v Prešernovi ulici 4 samo še

do 5. ure popoldne

Za pozneje dostavljene oglase uprava radi prezaposlenosti v tiskarni ne more prevzeti jamstva, da bodo objavljeni.

Poostritev vladne krize v Nemčiji

Vedno večja gospodarska kriza zahteva čimprejšnjo rešitev vladne krize. — Možnost diktature.

Berlin, 22. decembra, d. Kljub nekakemu počitniškemu razpoloženju prevladuje mnenje, da je treba rešiti vladno krizo čim preje. Pojavila se je celo ideja, naj bi se kriza rešila izven parlamentarnim putem, ako je ni mogoče rešiti običajnim parlamentarnim putem. Ta ideja ima svoj izvor v dejstvu, da centrum in demokrati zaenkrat nočejo sodelovati v vladi tako zvane male koalicije.

Organ zunanjega ministra dr. Stresemanna, «Tägliche Rundschau» je zelo vznevoljen, ker centrum noče pristati na malo koalicijo ter piše:

Kakor vse kaže, se bo v januarju

skušala sestaviti vlada velike koalicije. Ako centrum in demokrati vztrajajo pri svoji odklonitvi sodelovanja v vladi sredine, je vsak poskus sestave take vlade nemogoč. Uradniška vlada bi imela malo izgleda na svoj obstoj. Ne preostalo bi torej drugega kakor razpust parlamenta, kar bi imelo v tej zimi brezdvomno usodepolne posledice. Ako državni zbor ne more ustvariti vlade, ne preostaja noben drug izhod.

Istočasno se širijo govorice, da obstoja možnost diktature, ki naj bi odstranila težke posledice sedanje gospodarske krize.

Francoski parlament odklonil vojaške kredite

Socijalisti in radikalni niso glasovali za vladin predlog, ker še ni znižana vojaška službena doba. — Možnost odstopa finančnega ministra Doumerja.

Pariz, 22. decembra, s. Na današnji seji poslanske zbornice je bil na dnevnem redu razgovor o vojaškem proračunu. Vlada je predlagala dovolitev kredita v znesku 41 milijonov frankov za vpolke rezervistov na orožne vaje. Pri glasovanju je bil vladin predlog z 289 proti 254 glasovom odklonjen.

Ta kredit je poslanska zbornica že svoječasno odklonila. Socijalisti in radikalni utemeljujejo svoje odklonilo stališče s trditvijo, da vlada še vedno ni predložila osm tka o organizaciji armade in o znižanju vojaške službene dobe.

Ker vztraja finančni minister Doumer na svojem finančnem načrtu, je nastala med posameznimi člani vlade taka napetost, da se govori o možnosti odstopa finančnega ministra. Nekateri ministri so namreč izjavili, da bodo morali izvajati posledice ako finančni minister ne odneha od svojega sancijskega načrta.

Ministrski svet je sklenil danes, da se izdele zakon s katerim se pooblašča justični minister za razpust društev in organizacij, ki pozivajo svoje člane k nastitju ali samo k nošnji orožja.

Abd el Krimovi mirovni pogoji

Francoska vlada ne priznava Abd el Krimovega pooblaščenja, ki pa bo neoficijalno predložil mirovne pogoje.

Pariz, 22. decembra, d. Včeraj je dospel semkaj Abd el Krimov pooblaščenec stotnik Canning, dopisnik «Manchester Guardian» v Tangerju, ki ima nalogo, da predloži francoski vladi Abd el Krimove mirovne pogoje. Francoska vlada pa noče priznati stotnika Canninga za rišovskega pooblaščenca ter ga ne bo sprejela oficijelno. Kljub temu pa bo imel stotnik Canning priložnost, da predloži Abd el Krimove predloge francoski vladi.

Stotnik Canning je dal posebnemu poročevalcu «Matina» na razpolago Abd el Kri-

movo pismo, v katerem mu daje nalogo, naj v njegovem imenu prevzame mirovne pogoje, ki sta jih Francija in Španija določili v juliju. Canning je v razgovoru izjavil, da je Abd el Krim pripravljen priznati sultanovo suvereniteto, če Francija in Španija dovolita ono avtonomijo, ki je združljiva s potrebami rišovskega ozemlja. Abd el Krim zahteva dalje, da se izprazni Alžir in okolica. Če Španija na to pristane, bi bil Abd el Krim morda pripravljen odstopiti Tetuan. V tem primeru bi odstopil Španiji tudi mesta Mellilo, Ceuto in Laras.

Ostra demarša velesil v Budimpešti

Beograd, 22. decembra, r. Medzavezniška kontrolna komisija je izročila danes madžarski vladi oster protest radi ponovnih kršitev vojaških klavzul v trianonski mirovni pogodbi. Protest ugotavlja, da Madžarska še vedno ni razorožena in da njene civilne in vojaške oblasti sabotirajo delo medzavezniške kontrolne komisije. Končno poudarja protestna nota, da je to poslednji oomn in naj Madžarska čim prej izvrši Trianonsko mirovno pogodbo z vsemi klavzulami.

Čičerinov povrtek v Moskvo

Berlin, 22. decembra, s. Čičerin je imel danes še razgovor z zunanjim ministrom dr. Stresemannom, zvečer pa se je odpeljal v Moskvo.

Pašić ne gre v Dalmacijo

Beograd, 22. decembra, r. «Pravdina» vest, da odnojuje predsednik vlade gosp. Nikola Pašić v Cavtat pri Dubrovniku, kjer naj bi preživel v krogu svoje obitelji praznike, po informacijah Vaškega poročevalca ni točna. Gosp. Pašić ostane čez Božič v Beogradu.

Avanzma državnih svetnikov

Beograd, 22. decembra, n. Kralj je podpisal danes ukaz, po katerem se državnim svetniki, ki so bili imenovani do 1. septembra 1923, uvrste v I. skupino prve kategorije državnih uradnikov. Med njimi je tudi državni svetnik dr. Stefan Sagadin.

Igralnica v Zametu zaprta

Beograd, 22. decembra, n. Po nalogu notranjega ministra je veliki župan ljubljanske oblasti zaprl znano igralnico v Zametu.

Toplo vreme in poplave

Beograd, 22. decembra, p. V Beogradu je zavladalo danes naravnost krasno toplo vreme. Toplomer je kazal v senci 10 stopinj nad ničlo. Iz vseh krajev države prihajajo poročila, da se sneg brzo taja in da vode zelo naraščajo. Obstoja nevarnost poplav.

Madžarski ponarejevalci frankov

Budimpešta, 22. decembra, k. Aretacija treh Madžarov v Haagu, ki so razpečevali ponarejene franko, je vzbudila tukaj veliko senzacijo. Prvi aretiranec je polkovnik Aristid Jankovics, ki je bil med vojno šef generalnega štaba Lukoricha in je svak sedanjega honvedskega ministra Csakyja. Drugi aretiranec je dr. Marsovszky, odlična osebnost in parlamentarni poročevalec glasila «probujajočih se Madžarov». Tretji je neki Mankovics, ki je tudi iz boljše rodbine. Polcija pričakuje poročila haaške policije, da bo lahko takoj uvedla potrebne korake.

Drakonično moderniziranje Turčije

London, 22. decembra, s. Kakor poroča neka agentura iz Carigrada, je neodvisno sodišče v Kerascundeju obsodilo dva Turka na smrt na vešalih, ker nista hotela odložiti fesa.

Naš novi generalni konzul v Rimu

Beograd, 22. decembra, n. Danes je dospel semkaj iz Prage naš tamošnji dosedanjí odpravnik poslov Gjorgje Anastasijević ki je bil pred kratkim imenovan za novega generalnega konzula v Rimu.

Viharna debata v praški zbornici

Bojno razpoloženje opozicije že pred debato. — Hlinka ponavlja svoje zahteve po slovaški avtonomiji. — Slovaški klerikalci žalijo predsednika Masaryka. — Parlament odobril vladno izjavo.

Praga, 21. decembra. Na današnji popoldanski seji poslanske zbornice se je nadaljevala razprava o vladni izjavi. Ker je bila ta seja zadnja pred božičnimi prazniki, je vladalo zadnje veliko zanimanje. K glasovanju so bili nujno pozvani vsi poslanci. Nekateri so dospeli komaj zvečer. Pred prehodom na dnevni red je zunanji minister dr. Beneš prisegel kot poslanec.

Kot prvi govornik k vladni izjavi se je prigljal župnik Hlinka, vodja slovaške klerikalne stranke, ki je v dolgem govoru razvijal znano avtonomistično stališče svoje stranke. Svoje izjave je pričel z dogodki l. 1848. ter je izjavil, da so Čehi l. 1880. po svojem zastopniku v Budimpešti izrekli izjavo, da nimajo namena vmešavati se v notranje zadeve Madžarske. Češki politik Rieger je l. 1883. ponovno podal izjavo, da Češka nima interesa na Slovaški. Hlinka se je obrnil proti češkim poslancem ter je nadaljeval: Vaše glave so bile od tedaj naprej napolnjene s trilateralizmom, nas Slovake pa ste izročili Madžarom za hrano, proti čemu smo se morali braniti.

Hlinka se je pritoževal, da so vse vlade do sedaj prezirale svečane obljube glede slovaške avtonomije ter je pozval vlado, naj takoj obnovi odnose z Vatikanom, naj omogoči takojšen povratek papeškega nunciata v Prago in naj uzakoni pittenburško pogodbo iz l. 1917., ki zagotavlja Slovakom popolno avtonomijo. Poslanci vladne koalicije so Hlinko govor prekinjali z raznimi medklci in ugovori. Med njegovim govorom je klerikalni slovaški poslanec Juriga razžalil predsednika Masaryka ter ga je mo

ral predsednik zbornice posvariti. Po Hlinki je govoril češki socialni demokrat dr. Meissner, ki je izjavil, da pomeni pripravljenost komunistov za parlamentarno sodelovanje v svrhu osvoboditve delavskega razreda, da so se komunisti vrnili k programu socialne demokracije. Njegovo izjavo so komunistični poslanci vzeli na znanje z zasmehom in ironičnimi medklci.

Razprava o vladni deklaraciji je trajala pozno v noč. Okoli polnoči je opozicija predložila skupščinskemu predsedstvu predlog, ki ga je podpisalo 140 poslancev in v katerem se obtožujeta ministrski predsednik dr. Švehla in bivši politni minister dr. Franke radi nezakonite izvedbe redukcije poštne uradništva. Predlog so podpisali opozicijski poslanci Slovaki, Nemci, Madžari in komunisti. Predlog je bil vložen kot nujen ter ga je čital slovaški klerikalni poslanec Juriga. Ker je vsebina predloga žalila vlado, je predsednik zbornice moral prekiniti Jurigo, nakar je nastal v zbornici nepopisen vihar, ki ga povzročili slovaški klerikalci sporazumno z Nemci, Madžari in komunisti. Vsa pozivanja predsednika zbornice k redu so bila zaman. Ker se poslanec Juriga ni hotel pokoriti predsednikovemu svarilu, mu je predsednik odvzel besedo. Opozicija je pričela znova razbijati. Ko je končno nastal mir, je predsednik Malypetr zaključil razgovor o vladni izjavi in odredil glasovanje. Pri glasovanju, ki so ga motili opozicijski, je dobila vlada 159 glasov. Proti vladni izjavi je glasovalo 117 poslancev.

Terjatve Zedinjenih držav v Evropi, to so posojila posameznim državam z obrestmi, ki so doslej regulirana, znašajo 7.349.914.000 dolarjev. Nereguliranih je še 4.743.955.717 dolarjev. Skupaj znašajo torej evropski dolgovi Ameriki preko 12 milijard dolarjev.

Se sedanjem tečaju znašajo ti dolgovi v naši valuti skupno 676 milijard dinarjev. Toda poleg teh državnih dolgov so še dolgovi občin za posojila, katera je dal ameriški kapital velikim mestom evropskega kontinenta. Ta posojila znašajo po cenitvi 2,5 milijarde dolarjev, tako da dosežejo skupne terjatve Zedinjenih držav v Evropi nad 800 milijard dinarjev.

Po odločitvi v mosulskem vprašanju

London, 21. decembra. Bivši državni podtajnik v zunanjem ministruvstvu Hannsworth razpravlja v «Daily Mailu» o mosulskem vprašanju in pravi:

Sklenjeni dogovori vsebujejo najnevarnejše perspektive, kakršnih ni videla še Anglija po koncu vojne. Hvala Bogu, da imamo šestmesečni odmor, v katerem nam je mogoče zapustiti pozicijo, ki je vsak dan bolj nevarna. Da smo le količkaj pametni, moramo zapustiti ozemlje v letu 1928. Nemogoče si je misliti dobo 25 let, polno nemira in bolezni, v zvezi z aktivnim in pasivnim sovraštvom med nami in veliko vojaško in finančno angažirani, je nesmiselna. V slučaju konflikta bi morali mobilizirati celokupno število rednih čet. Kot vodilna država se ne moremo izogniti veliki vojni. Vsak dan je dragocen. Vladi so pogosto hvaležne, ako se izvaja nanje pritisk. Kakor upamo, ne izostane pritisk konservativcev.

Sovjetski komisar za zunanje zadeve Cičerin pa je izjavil uredniku «Berliner Tageblatta», da obstoja nevarnost nove vojne, ki jo more povzročiti napadna odločitev Zveze narodov v mosulskem vprašanju. Turčija sama bi smatrala vsako vojno za mučno. Treba je upati, da bodo druge vlade vplivale na angleško vlado, da zavzame po mirilnejše stališče.

Obsodba politikuječe duhovščine

Prvi tiskovni proces po novem zakonu v Ljubljani.

Včeraj popoldne se je vršila pred senatom deželnega sodišča ljubljanskega vrlo zanimiva politična obravnava zaradi žaljenj časti potom tiska.

Kot tožnik je nastopil duhovnik France Gabrovšek, glavni tajnik Slovenske ljudske stranke, ki je tožil Albina Prepeluha, novinarka v Ljubljani.

Predgovodna tožbe je sledeča: Albina Prepeluh je v številni «Kmetijskega lista» z dne 16. septembra 1925. s svojim podpisom objavil članek «O dobrih in slabih duhovnikih». V članku so bili med drugim stavki: «Za dobre duhovnike pa nimamo omih, ki nečesto opravljati poslov dušnega pastirstva, ker je služba pretežka in preveč slabo odškodovana, pa se radi tega pod plaščem branilcev vere skrivajo bodisi v parlamentarnih klubih, tajništvih političnih strank, uredništvih političnih listov itd. V tem se skrivajo ekzv. politični klerikalizem, ki ga ... tudi ljudstvo zaničuje!»

Gabrovšek je vložil radi tega proti Prepeluhu tožbo radi žaljenja časti potom tiska, češ, da more članek njegovemu dobremu imenu in družabnemu ugledu škodovati.

Tožnec je priznal, da je inkriminirani članek spisal in objavil, zagovarjal pa se je, da je samo teoretično razlagal o duhovskem poklicu, odnosno o odnoseh duhovnika do javnega življenja in postavil samo antitezo med strogašnim podeželskim župnikom in kaplanom, njih trdim, toda idealnim delom in nezadostnimi prejemki na eni strani ter med dobro plačanim duhovnikom - urednikom in poslancem na drugi strani.

Tožitelj je ugovarjal, da je ta zagovor zgolj jalov izgovor. Članek je marveč ena sama nepretrgana politična filipika proti SLS in zlasti proti duhovnikom, ki so v tej stranki bodisi kot poslanci ali kot uredniki ali se na drug način javno udeležujejo. Na področje se imenovani duhovnik poslanci: dr. Korosec, dr. Hohnjec, dr. Kulovec, Smodej, Škulj in Klekl ter urednik «Domoľuba» duhovnik Zabret. Tožnec napada te duhovnike samo radi tega, ker se udeležujejo v vrstah SLS, medtem ko hvali one, ki bi se hoteli pridružiti njegovim stranki. Tožitelj smatra, da je članek naperjen naravnost proti onim duhovnikom, ki javno delujejo v SLS. Drugi tudi mislijo ne morejo biti. Le klerikalna stranka ima šest duhovnikov poslancev v Narodni skupščini, dva duhovnika sta urednika klerikalnih listov in oba strankina tajnika v Ljubljani in v Mariboru sta tudi duhovnika. Nobena druga stranka v Jugoslaviji nima za tajnika duhovnika. Članek pravi izrecno: «V kulturno političnem pogledu pa ni večje nesreče, kakor če duhovniki zamenjajo cerkev s politično stranko, ki je navadno kratkodobna, če zamenjajo cerkev z židovskim templom. Pri nas izgleda je tako». Članek je bil pod naslovom «Pokvarjeni duhovniki!» Tožnec je napisal o politično-ekskluzivnih duhovnikih tudi to-le: Pokvarjen človek ni nikjer dober, naravnost slab pa je pokvarjen duhovnik. To so tisti, ki beže iz dušnega pastirstva, ker

jim je pretežko in jim premalo nese in se podajajo na politično torturo in se pri tem še delajo, kakor, da bi šli v politično življenje zgolj iz skrbi za vero, dočim se v resnici samo radi stanovske lenobe in osebnega koristilstva skrivajo v parlamentu, ali v uredništvih političnih listov ali tajništvih političnih strank.

V svojem zagovoru je tožen A. Prepeluh še poudarjal da je napisal članek v prepričanju, da duhovniki morajo biti nad politično stranko. Tisti duhovniki, ki se pečajo s politikom, ali celo samo s politikom, ne morejo biti dobri duhovniki. Vendar obtoženec ni hotel nobenega žaliti osebno.

Zastopnik tožitelja dr. Brejce je dokazoval, da gre za grdo žalitev onih duhovnikov, ki delujejo v SLS. Zato je predlagal obsodbo.

Oprostilna sodba. Po kratkem posvetovanju je razglasil predsednik senata sodbo, s katero se Albina Prepeluh oprošča. V razlogih je navedel predsednik, da je bilo sodišče mnenja, da se dotični spis drži meje dopustne kritike. Nedostaja subjektivnega momenta in tudi ni označena oseba. Članek je preslofen. Zato je bilo obtožena oprostila.

Dr. Brejce je pripravil skromno pritožbo in se bo torej to pereče vprašanje slovenskih duhovnikov politično obravnavalo še pri višjem sodišču.

Politične beležke

+ Socijalisti Kuronove skupine so imeli pretečeno nedeljo kongres svojih organizacij v Sloveniji, katerega se je udeležilo mnogo delegatov. Razprave so trajale ves dan. Udeleženci kongresa zatrjujejo, da je bil potek kongresa zelo zanimiv, ker so se na kongresu obravnavala važna vprašanja o samoupravi in agrarni politiki, taktiki stranke i. dr. Kongres je tudi razpravljal o izdajanju delavskega dnevnika v Ljubljani, ki se bo imenoval «Delavska Politika». Ta list bo izdajal delavski svet v Ljubljani, v katerem so zastopane različne delavske organizacije. Delavska Politika torej ne bo glasilo socijalistične stranke kot take.

+ Monopol šolskih knjig hoče uvesti novi minister prosvete gosp. Radič. Vse knjige naj se tiskajo v državni tiskarni in od ne zalagajo. To stališče bivšega federalista bo odvzelo zaslužek privatni podjetnosti v pokrajinah. Da pa bodo take knjige dražje in slabše kakor druge, to dokazujejo vsi dosedanjí proizvođi državne tiskarne. Udarjeni bodo torej tiskarne in grafično delavstvo, površi pa še starši! Og. Lončar, Pucelj in Prepeluh, le krepko naprej po tej poti!

+ Nadaljni protesti proti dr. Leontiču. Beograjska «Reč» nadaljuje z objavljanim izjav načelstev raznih organizacij Orjune proti članu direktorija dr. Leontiču. Včeraj prinaša izjavo iz Šibenika, ki odločno obsoja postopanje dr. Leontiča proti bivšemu ministru Sve tozarju Pribečeviću. Istotako se je proti dr. Leontiču izjavila Orjuna v Pakracu, ki se pridružuje protestu beograjske Orjune in zahteva nujno sklicanje izrednega kongresa vseh Orjun.

+ Častnikom, obsojenim v solunskem procesu, se vrača pokojnina. Na pravoslavni praznik sv. Nikole (19. decembra) je kralj podpisal ukaz, s katerim se priznava pravica do pokojnine generalštabnim polkovnikoma Milanu Milovanović in Radoju Laziću, pešadijskemu polkovniku Čedi Popoviću ter veterinarju dr. Dimitriju Markoviću, ki so po obsodbi prekega sodišča v Solunu izžubili šarže. Pokojnina se jim prizna do dneva obsodbe, to je za prve tri od 5. junija 1917., a za dr. Markovića od 18. oktobra 1917., in sicer po tedaj veljavnem zakonu.

+ Ureditev naše cone v Solunu. Jugoslovenska in grška delegacija glasom poročila «Politike» nadaljuje pogajanja za sklenitev naknadnih protokolov, s katerimi se zagotavlja poslovanje naše svobodne cone v Solunu. Naša dva delegata Celigoj in Lazarji sta Grkom že obrazložila svoje zahteve glede pomorskih olajšav, ki so neobhodno potrebne za pravilno funkcioniranje cone. Čim se ta pogajanja zaključijo in se podpisajo naknadni protokoli, se takoj prične cona urejevati, da bo sposobna za obravnavanje na širši osnovi.

+ Radič o Šibeniku, Ljubljani in Mariboru. Stjepan Radič, ki že božičuje v Zagrebu, je dal novinarjem posebno izjavo o zboru v Šibeniku. Dejal je: «Jaz že od leta 1891. nisem bil v Šibeniku, ki je tedaj bil pravaška trdnjava. Sicer pa je Šibenik že od nekdaj imel polno spletkarstva, ki je ostalo do danes — naravna med gospodo. Za proslavo tisočletnice hrvatskega kraljestva so se vse stranke dogovorile, da jo skupno proslavimo. Toda, ko se je doznalo, da tudi jaz pridem na proslavo, so se proslava absentirale vse druge stranke tudi radikali. Rezultat pa je ta, da je sedaj situacija jasna: ljudstvo in ljudska inteligenca je na eni strani, dočim je na drugi strani ona inteligenca, ki misli, da lahko obstoja brez seljaka». Najzanimivejši pa je končni pasus Radičeve izjave, ki pravi: «Ako se Šibenik vzporeja z Ljubljano ali Mariborom, tedaj se šele vidi moč dalmatinskih seljakov, tedaj se razume, zakaj moramo mi Hrvati biti enak faktor kakor Srbi, ako ne celo pred njimi». Ta del Radičeve izjave je naravnost eksplozivna izraz njegovega razočaranja med uspehi v Sloveniji. Značilno za g. Radiča je, da svoja razočaranja rad izraža s tem, da žali onega, ki mu ni hotel biti popolnoma poslušen. Tako se je sedaj spraval na Ljubljano in Maribor, ki sta mu seveda le sinonima za Slovence, kateri se mu zdijo v primeri s Hrvati (Šibenikom) manj vredna družba. Sedaj, ko

sem spoznal Slovence in z njimi primerjal Hrvate, šele vidim, zakaj moramo mi Hrvati biti enaki Srbom ali pa še pred njimi. To je smisel Radičeve izjave, ki Slovence kar meni tebi nič deklarira v plime druge vrste in manjši vrednosti. To je, g. Radič, že nekoliko od sile. Cenite in prepročajte svoje Pucelje in Prepeluhe a ne izrekajte žaljivih in prezirljivih sodb o slovenskem delu naroda, ki ima v Vaših očeh napako, da ne naseda frazam, s katerimi ste omamili neukega hrvatskega seljaka.

Iz demokratske stranke

Sestanek v Brezicah. Krajevna organizacija SDS v Brezicah sklicuje za danes, ob 8. zvečer v gostilni g. Leopolda Štirna sestanek, na katerem to poročal okrožni tajnik o kongresu demokratske stranke v Beogradu in o današnjem političnem položaju. Ker je sestanek zadnji v letošnjem letu, naj se ga udeležijo vsi.

Po svetu

— Pomemben kongres madžarskih socialnih demokratov. Iz Budimpešte poročajo, da je socialnodemokratska stranka sklicala svoj letošnji kongres za božične praznike. Kongres bo z ozirom na zadnje dogodke v parlamentu precej živahen. Parlamentarna frakcija bo najbrže razbila zvezo z radikalno meščansko opozicijo.

— Parlamentarna novinarska zveza v Pragi. Bivši predsednik češkoslovaškega parlamenta poslanec Tomašek pripravlja ustanovitev zveze poslancev-novinarjev. Zveza se bo bavila z vsemi tiskovnimi in novinarskimi vprašanji.

— Odnosaji med Jugoslavijo in Rusijo. Moskvska «Pravda» poroča, da je prejel jugoslovski poslanik v Berlinu Baluždić od svoje vlade navodila za sklep začasne pogodbe s sovjetsko Rusijo. Med Beogradom in Moskvo naj bi se začasno vzpostavili odnosaji na način, kakor so obstojali med Jugoslavijo in Turčijo v prehodni dobi med koncem vojne in imenovanjem turškega diplomatskega zastopnika v Beogradu.

— Nova portugalska vlada je sestavljena na takole: ministroski predsedstvo in notranje ministristvo Mario Silvas, zunanje Borjes, pravosodje Menezes, finance Guedes, vojska polkovnik Mascarenhas, mornarica Ferreira Silvas, trgovina Lemos, kolonije Rocha, poveljestvo Garcia, prosveta Santos Silvas.

Šah

Match Ljubljana-Trst 4:5.

Pod zelo neugodnimi pogoji je morala Ljubljana v nedeljo nastopiti proti Trstu. Trije igralci visoke kvalitete so ji manjkali kajti Pirč, Stupan in Drnovšek so se že odpeljali na počitnice. Mesto na desetih deskah je morala Ljubljana nastopiti le na devetih in še na teh nekoliko oslabilena. Igralnik lokal je bil v kavarni S. Maroo. Match je pričel točno ob 3. popoldne. Predsednik tržaškega šahovskega kluba g. Bezeg je ugovoril navzoče najprvo v italijanskem nato pa v nemškem jeziku. Obžaloval je, da igra dr. Milan Vidmar, katerega bi v Trstu radi videli. Odgovoril mu je v imenu ljubljanskega šahovskega kluba g. inž. Zupanc v slovenskem in nato v nemškem jeziku. Nato se je vršilo žrebanje igralcev, ki je izpadlo sledeče:

- I. deska: Gusto Sardoš - inž. Tekavčič
- II. deska: Romano Ferrari - Furlani
- III. deska: Beno de Almonda - Jerošov
- IV. deska: Vittorio Buda - Ciri Vidmar
- V. deska: Ing. de Rin - Valentincič
- VI. deska: Luigi Riedl - Jost Vidmar
- VII. deska: Pinkar Fruchta - Zupanc
- VIII. deska: Leone Singer - Mrzlikar
- IX. deska: de Nardo - Kozina

Ob velikem navalu publike se je boj pričel. Ferrari je silsko orvotil kot črni zelo nezdravo igral in je kmalu začel v slabšo pozicijo. Furlani, njegov nasprotnik je z lepo žrtvijo stolpa dobil partijo v 19 potezah. Medtem je inž. Zupanc svojo partijo proti Fruchti tudi že razvil v svojo korist, toda usodna napaka mu je prinesla poraz. Bol je postajal vedno trdovratnejši in dolgo ni bil nobene nove odločitve. Mrzlikar je po močni igri kmalu prišel v posest Stengerjeve dame, za katero je moral dati konja. Pričakovati je bilo sicer njegove zmage vendar je partija končala remis. Kozina je kmalu nato podlegel nadmočnemu de Nardu in malo pred prekinitvijo je dobil Ciri Vidmar proti Buda.

Stanje po pavzi je bilo 2½ : 2½. Različne prognoze so se slišale med občinstvom večina je bila nam v prilog.

Ob devetih se je borba nadaljevala. J. Vidmar je kmalu podlegel materijalni premoci svojega nasprotnika. Ing. Tekavčič je po krepki in efektivni igri dobil proti Sardošu. Valentincič pa je remiziral z inž. Rinom. Od ločitve je bila še nesigurna kajti stanje je bilo še vedno 4:4. Jerošov in Almonda sta imela odločitev v rokah. Okoli njih se je zbrala ogromna gruča kibicev. Obeh igralcev se je lotila nervoznost, vendar je stal Jerošov odločno boljše. Toda nenkrat slabša poteza Jerošova, sledila je izguba njegove kraljice in partije. Trst je torej zmagal v razmerju 5:4.

Poraz čeprav ni bil potreben je bil časten. Tržani sami priznavajo, da je Ljubljana močnejša še kljub porazu. Ljubljanski šahovski klub je zopet dokazal, da stoji na visoki stopnji, kajti tržaški šahovski klub je drugi najmočnejši klub Italije. Kak interes je vladal za srečanje obeh klubov, je razvidno iz tega da sta tekoma oba prispeli dve pozdravni brzojavki iz Milana od predsednika in tajnika italijanske šahovske federacije. Osebnost pa je prispele italijanski champion Monticelli, ki je v velikim zanimanjem sledil razvoju boja. H koncu je predsednik tržaškega kluba objubil, da Trst vrne obisk najkasneje do začeta maja. Bila je lepa šahovska prireditev in je potekala brez najmanjšega incidenta.

Aretacije sovjetskih agentov v Budimpešti

Njihovo delovanje je segalo tudi v Jugoslavijo.

Kakor smo že poročali med brzojavnimi vestmi, so aretirali v Budimpešti več oseb, ki so osumljene, da so pripravljale novo komunistično zaroto na Madžarskem.

Med aretiranimi je tudi dozdavnj dunajski novinar, ki pa je istovesten z nekimi 30letnim Leopoldom Kultscarjem, ki ne zna madžarskega jezika ter se je meseca oktobra s svojo ženo preselil v Budimpešto, da bi dopisoval nekemu dunajskemu gospodarskemu tedniku. Policija je Kultscarja tajno zasledovala ter je ugotovila, da je v sumljivih zvezah z inozemstvom. Tajni policijski agent, ki je spremljal Kultscarja na njegovih pogostih pobovanjih na Dunaj, je ugotovil, da je bil vsakokrat v stikih s tamošnje sovjetske delegacije. Kultscar jevo informacijsko delovanje je segalo tudi v Jugoslavijo, kjer je imel zveze z znanimi gospodarskimi osebnostmi, ki so ga informirale o političnih in gospodarskih zadevah v Jugoslaviji.

Kultscarju je pomagala tudi njegova žena, ki je dospela zadnji petek v Budimpešto v spremstvu nepoznanega gospoda iz Novega Sada. Na kolodvoru ju je policija aretirala ter je ugotovila, da je neznančni gospod upokojeni ministerjalni svetnik Evgen Marich. Aretiranca sta v zaporu baše priznala, da sta preskrbovala dunajsko sovjetsko delegacijo z informacijami o političnih in gospodarskih dogodkih na Madžarskem in v Jugoslaviji, za kar sta baje dobivala mesečno 40 milijonov.

Aretirani svetnik Marich je bil med vojno vodilna oseba prehranjevalnega urada, kjer je napravil v kratkem dobro kariero. Pozneje je bil v zvezi z neko afero s krompirjem ter je moral pustiti državno službo. Bil je aretirano, toda niso mu mogli dokazati nobenega kaznlivega dejanja. Med vojno si je pridobil veliko premoženje, toda po inflacijski dobi je postal revež. Pri aretirancu so našli že pripravljena poročila za dunajsko sovjetsko delegacijo.

Francoska industrija za rešitev državnih financ

(Glasovi časopisja.)

Pariz, 20. decembra.

V reševanju francoskih financ, ki so najusodepolnejši problem današnje Francije, je nastopila nova faza. Skupina francoskih industrijev iz departementa Nord, zlasti predljudiCarjev, je ponudila vladi svolo pomoč. Predlaga nametne posojila 10 milijard, ki naj bi jih jamčili tovarnarji z vsem svojim imetjem. Vlada proučuje predlog. Akcija se že širi na celo Francijo. Ore za to, da priskoči tudi ostala industrija državi na pomoč. Trgovske zbornice v Mulhousu, Cherbourgu, Saint - Etienneu, Orleansu, Marseilleu, Lorientu so že odobrile inicijativo. Javnost je predlog sprejela simpatično. V časopisju pa se je vnela o stvari strastna debata.

«Le Journal» n. pr. pozdravlja, da so se gospodarski krogi in privatna inicijativa lotili reševanja vprašanja, ki je tekem tega leta zrušilo šest finančnih ministrov in pred katerim so se izkazali parlamentarci brez moči:

«Potom prostovoljne kontribucije se bo jutri Francija rešila, kot je to storila l. 1914. Potrebno pa je, da pridruži vsi Francozi svoj napor prizadevanju industrijev iz severa.»

Gustave Hervé v «Victoires»:

«Katera skupina ne bo odgovorila: «Tukaj!» na poziv tekstilcev s severa, če se hočejo kartelistični politiki obvezati, da bodo za nekaj časa opustili

svoje umazano politično rovarjenje, in če bodo dovolili, da se sestavi nacionalna vlada državljanskega spasa, ki jo celo njihovi volilci kličejo iz vsega srca.

Na prvo vest o ponudbi severnih industrijev je padel funt šterling od 135 na 128 frankov. Padel bo še nižje in frank se bo kmalu stabiliziral na prirodni višini, čim se bo vedelo v Franciji in v inozemstvu, da so se morali kartelistični politiki pod pritiskom javnega mnjenja odrediti ublijanju Francije.

Prispravila se marnska bitka na finančnem polju pod vodstvom našega industrijskega generalnega štaba.

Veliki tekstilni podjetniki iz departementa Nord si smejo laskati, da so za božične in novoletne praznike, ki so se obetali pod tako žalostnimi avspicijami, že položili malo balzama na srce Francije.

«Le Nouveau Siècle»:

«Kadar se kdo rušira, se njegova rodbina ne zadovolji s tem, da mu zonet naide denarja. Ona bdi nad tem, da se razpisnik začne drugače obnašati. To doseže zlepa ali zrdra.

Vse iniciative in vsa plemenitost velike francoske familije bo brez haska, če ostane parlamentarna država to, kar je. Vse privatne iniciative, najsi so še tako dobre, bodo brezuspešne, če jih ne spremlja ta-le bistvena inicijativa: reforma države.»

Curtius v «Gaulois» pravi:

«Kartelistični govorniki neprestano ponavljajo, da se bogataši, ki so spravili svoje premoženje na varno, prav nič ne brigajo za propadanje naše nacionalne valute in za splošno nesrečo! Evo odgovora: voditelji industrije so se ponudili, da nadomestijo uničeni državni kredit s svojim cvetočim kreditom!»

Za «Homme Libre» pomeni ponudba industrijev, da «so se nekateri preveč žurili s pridigovanjem pesimizma. Francija je močnejša dežela, kot so nam hoteli natveziti.»

Cisto drugačna plat zvona se čuje iz «Volontés»:

«Gledam in vidim predvsem med temi gospodi (industrici, ponudniki) izrazite sovražnike republikanske vladavine, industrijev, ki subvencionirajo fašistične pokrete in glasla «Action française» (monarhistična). In začujem sumiti.

Nadaljujem svoje proučevanje in ugotavljam, da te lastnike tovarn, ponujajo kot jamstvo za namete posojila 10 milijard, nedvomno zadene zakon o reviziji doslej razdeljene vojne odškodnine. Nekateri med njimi bodo morali vrniti državi velike vsote, ki gredo v sto milijone. Zatorej imamo pravico vrnati se, če so tovarne, ki jih ponujajo, res njihova popolna last in če ne gre njihov manever za tem, da opravijo nadzorstvo in ponovni pregled vsot, ki so jih prejeli in da natovorijo še celo hipoteko na državo.

Operacija bi bila res zelo spretna. Na vsak način jo je treba temeljito pretipati.»

Evropsko gospodarstvo v znamenju dolgov Ameriki

Po ameriških statističnih podatkih je kupna sila v vseh evropskih državah daleko pod predvojnimi stanjem. Zaradi tega, ker žive evropski narodi v materialnem pomanjkanju, se ne moreta razvijati industrija in trgovina. Vračanje v normalne prilike se vrši v zelo počasnem tempu, kajti v nobeni evropski državi ni dovolj kredita in kapitala na razpolago. Začetek preobrata na boljši vidi Amerika v gospodarskem pogledu v zlatem standardu v Angliji, a v političnem pogledu v locarunskih pogodbah.

Naši kraji in ljudje

Jubilej našega prvega literarnega zgodovinarja

Danes obhaja svojo petdesetletnico rojstva naš najboljši literarni zgodovinar, profesor ljubljanske univerze, dr. Ivan Prijatelj. Z njim smo dobili Slovenci svojo sistematično karakterizacijo naših veličin, s «Kersnikom» našo politično borbenost v luči objektivne analize in navajanja. Do njegovega delovanja so bile naše literarne zgodovine klavnerne, ker so jih pisali diletantje in epigoni nemške filozofije in ker si naši delavci na tem polju niso bili dovolili na jasnem o osnovnih pojmihi in problemih take literarne zgodovine, kakršno zahteva naš čas in naše kulturno stanje. Njegovo delo o literarni zgodovini je zaokroženo v monografijah in v študijah posameznih zastopnikov slovenskega slovstva. Vse njegovo delo je delo srca, ljubezni do naroda, do predmeta v skupni zasnovi slovanskega mišljenja.

Prof. dr. Ivan Prijatelj se je rodil 23. decembra 1875. na Vinicah pri Sodražici. Po ljudski šoli je obiskoval prvo veliko gimnazijo v Ljubljani med leti 1890.—1898. in z odliko tudi maturiral. V semenišču ga ni veselilo, vpisal se je na dunajski univerzi — najprej na medicinski fakulteti, ni mu pa prijala, «presedlal» je na filozofsko. Na dunajski, zlasti slavistični «ekspozituri», da se tako izražamo — je takrat dominiral Jagič, ki je v svojem krogu zbiral najnadarnejše učence. Precej po smrti Kunziča, nadobudnega slavista, je prevzel posle knjižničarja osebne biblioteke Jagiča in tudi knjižnične seminarja Ivan Prijatelj. Poslušal je Jagiča, Rešetarja, Minorja, Bergerja, filozofa Jodla, Müllnerja in Stöhrja. Letu 1902. je promoviral doktorjem filozofije.

Doba dunajskih študij Prijatelja nam je vreden kulturni čin, namreč, Prijatelj je pomagal Koršu z dejanji in nasveti pri prevajanju Prešerna v ruščino.

Dr. Prijatelj se že spet počel ni hotel oprijeti službe srednješolskega profesorja, njegova znanstvena intencija in vrnem sta ga tirali dalje, izpopolniti se je hotel v slovanskih literaturah pri Slovanih samih in zato zaprosil štipendijo, ki mu je bila tudi nakazana. Potoval je v Rusijo, na Finsko in hotel zavrniti svojo študijo v Berlinu, kjer je obiskal vseuč. prof. Al. Brücknerja. Pa dunajska vlada mu je po raznih izgovorih štipendijo ukinila.

Z obvezo, da prevzame v slučaju ustanovitve univerze v Ljubljani, profesorsko mesto na ljubljanskem vseučilišču, je dobil od deželnega odbora kranjskega l. 1905. nadaljno štipendijo, da se je izpopolnil v ruskem in poljskem jeziku.

Svoje prvo stalno mesto je zasedel na Dunaju kot asistent dvorne knjižnice. Na Dunaju je zbiral dr. Prijatelj skrbno materialja za svoje obširne študije in iz dunajske dobe je započeto njegovo življenjsko delo: Kersnik in njegova doba, delo 10 let, ki je doslej najboljša politično kulturna slika Slovencev.

Dr. Prijatelj se je udeleževal posvoda, seznanjal je našo literaturo z

Nemci, Srbi, Rusi in v letu 1911. v družbi Vošnjaka, Rostoharja in Kramerja ustanovil do današnjega dne najboljšo slovensko znanstveno revijo «Vedo», ki je prenehala l. 1914.

Da bi naštevati dela prof. dr. Prijatelja, bi bilo odveč. Po številu brez raznih člankov, novel in črtic, kritik in opazk, jih je pomembnih in ne samo za našo javnost važnih, nad 108.

V letih 1919. odtodno 1920. se je dr. Prijatelj šele uresničila želja, da je zasedel mesto profesorja na ljubljanski univerzi. Njegova predavanja so izčrpna, klena in sezidana na mojstrski stilistiki, ki jo je zmožen ustvarjati samo Prijatelj.

Zelimo, da prof. Prijatelj dočaka še mnogo let v korist in dobrobit naše literature in ljubljanske univerze, katere močan steber je.

Alarmantne vesti glede Fale

Plod razgrete fantazije.

Maribor, 22. decembra.

V pondeljek je zboroval po Dravski dolini poslanec Žebot in videl pri tem tudi velik led pri falski elektrarni, ki je zakrival Dravo gori do Brezne. Južno vreme popoldne je pričelo ravno tedaj tajati led in to je razgnalo tudi bujno fantazijo «Slovenčevega» poročevalca, ki je še isti večer telefoniral v Ljubljano, da preti Fali strašna katastrofa: «Cele gore ledu se baie kopičijo pred falskim jezum. Samo ena špranja zadostuje, pa bodo šli vsi betonski veličani po vodi. Falski inženjerji berajo brez upa sem in tja po bregu in telefonirajo na vse strani za pomoč, vsa dolina je že pokoncu; peš na vohel in z vlakci se zbirajo trume skrbnega ljudstva, da vidijo gigantski bob elementov; led poka, da odmeva do Ruš in do Dravograda in tudi veliki župan (ki se je slučajno mudil še na Dunaju) in drugi zastopniki oblasti so prihiteli na pomoč, iz Maribora je prispela končno artilerija, ki s kanoni razstreljuje nakopičene plohe ledu in je tako odvrgla nesrečo od dežele.»

Pa ne samo Ljubljano, temveč tudi Zagreb so zbudili iz nočnega spanja. Tik pred polnočjo je klicala Falo in še mariborsko uredništvo «Jutra» redakcija «Jutrnega lista» in vprašala, ali so falski akumulatorji že priplavali do Maribora. Mariborska podružnica «Jutra» je potolažila Zagreb, nakar je šel urednik zopet mirno spat, ne da bi v pozni nočni uri vznemirjal ljubljansko redakcijo. Kake nevarnosti za Falo ni bilo in tudi ni. Sicer je Drava res zamrznjena še gori do Brezne, led se je pa radi nastalega toplega vremena že jako stalil. Neprijetno je edino to, da je državna cesta še na treh krajih poplavljena, in sicer v bližini Brezna pri brodu Hüttel in pri brodu Jären ter pri Sv. Ožboltu. Po mnenju vodstva falske elektrarne je izključeno, da bi mogle povzročiti ledene mase na zajezne naprave pritiski, ker ima voda baš pred jezum jako počasen tok, tako, da skoro stoji. Falski inženjerji so prepričani, da se bo led kmalu stajal, ako bo

trajalo le še nekaj časa toplo vreme. S tem bo pa tudi splahnila voda s ceste. Časopisne vesti, da je ravnateljstvo klicalo vojaštvo na pomoč, niso resnične. Še manj je res, da so nameravali razstreljevati ledene mase. To tudi ne bi imelo nobenega uspeha, ker bi se mogla le z odstranitvijo ledenih kosov iz rečne struge preprečiti poplava državne ceste.

V deževju in lužah

Ljubljana, 22. decembra.

Ljubljana je zopet vsa mokra, vsa v vodi.

Po dnevihi strupenega mraza, ki pa je neprimerno bolj oživljajoče vplival na nas, kakor neprestana vlaga, je potegnil rahel jug in pojedel sneg, kakor bi čaral. Sneg je izginil s streh, voda je napolnila kanale in pronica v že premočeno zemljo. Te dni ne pomaga noben čevlji. Neprerastani rosi izpod neba in kolikor deževje niti ne namakajo sukeni in plaščev, pa se vlake na strehah, odjedajoč plasti poledenelega snega, da se odtekačo nato v debelih kapljah čez zlebe in bijejo še močneje na klobuke in dežnike. Večkrat zronotajo raz strehe tudi kosi ledu. Na cestah in strehah je povzročil jug že več nesreč, celo takih, da so morali posamezniki v bolnico: nekateri so si vsili, oziroma zlomili nogo, drugi dobili zopet drugačne poškodbe. Na poledenelih mestih trpi tudi živina, ki ne more speljati. Konji padajo, bolnica za živino je čez glavo zaposlena.

Struga Ljubljanice je v mestu zopet živa, kajti visoka, umazana voda je narasla in pobrala ves sneg, ki so ga navozili tja po prvem zapadu snega. Na nižje ležečih krajih v okolici postaja položaj že zelo neprijeten, posebno na našem nesrečnem Barju, ki je v zadnjih letih in tudi šele pred kratkim toliko trpelo radi poplav. Sneg, ki kopni tamkaj, kar vidoma odnašajo mali potočki, ki se ustvarjajo sproti med njivami. Vode je v slošnem toliko, da se lahko reče, da je Barje zopet pod vodo in je osebni promet med posameznimi barjanskimi vasi skoro nemogoč. Voda nagaia tudi v Štepanji vasi in na Fužinah. Enako je na Mirju, kjer imajo vodo v vseh kleteh in v Rožni dolini, kjer stoji okrog hiš, da si morajo delati ljudje zasilne mostičke, da morejo na trdo cesto.

Konferenca za zaščito avtorskih pravic

Zagreb, 22. decembra.

Snoči se je vršila v prostorih Društva hrvatskih književnikov konferenca delegatov poedinih kulturnih društev v svrhu ustanovitve jugoslovenske sekcije Mednarodne literarne in umetniške zveze. Udeležili so se delegati: dr. Anton Lajovic in Anton Podbevšek za Društvo slov. književnikov; prof. Saša Santel za oblikovne umetnike v Sloveniji; Slavko Vodvarška za zagrebško sekcijo Jugoslov. novinarskega združenja; Mirko Breyer za Klub knjižara v Zagrebu; dr. Čurčin za «Novo Evropro»; dr. Ivo Politeo in prof. Števo Albini za Društvo hrvatskih književnikov in Krsto Odak za kompozitorsko sekcijo Jugoslov. združenja glasbenikov.

Ze iz malega števila delegatov je razvidno, da se predvsem umetniška društva zelo malo zanimajo za ustanovitve jugoslov. sekcije, ki bi jih materialno in moralno podprla s sodelovanjem centrale v Parizu. Po nekem čudnem naključju se zlasti niso odzvala povabila umetniška društva iz Srbije. Dr. Čurčin je unpravično povdarjal, da je na vsak način potrebno, da se zainteresirajo tudi srbska društva ter da pridejo v odbor najboljši ljudje. Navajal je vzgleda, kako so zlasti srbohrvatski dnevniki dočela odvisni od evropskih

Za božične praznike

je dovoljeno tudi

Ljubimkanje v garniziji

(Toda le v filmu)

in da nima noben list toliko takta, da bi navedel viro. Prof. Albini je opozarjal, da je zakon o avtorskem pravu pri nas že izdelan in da je boljše, da bo razpravljala o njem jugoslov. sekcija kot pa poedina društva. Lahko ga še revidiramo, potem pa bi ga bilo silno težko, če bi bil vzakojen.

Na temelju debate med poedinimi delegati je konferenca sklenila, da se objavi v jutrišnjih zagrebških listih službeni komuniké, v katerem se objavijo vsa tista društva, 14 po številu, ki so doslej prijavila svoji pristop k jugoslov. sekciji, nadalje tročlanski pripravljajni odbor, sestoeiè iz dr. Politea, dr. Srečka Zuglija in prof. Albinija. Ta odbor ima izdelati statute in jih predložiti centrali v Parizu, obenem pa stopiti v zvezo z ministrstvom prosvete, ki mu bo predložilo že omenjeni zakon o avtorskem pravu. Načrto se bo sklicala konferenca vseh prizadetih društev, na kateri bo končno ustanovljena jugoslov. sekcija. Prijave prizadetih prosvetnih institucij v Sloveniji do sklicanja te konference je sklenilo prevzeti Društvo slovenskih književnikov.

Elektrifikacija do Središča, Ljutomera in Murske Sobotice

Maribor, dne 19. decembra.

Elektrarna Fala je pred kratkim na željo krajev Ormož, Središče, Ljutomer in Murska Sobotica izdelala ponudbo za dobavo električnega toka. E. F. namerava izdelati na lastne stroške en vod 35.000 voltov k tem krajem. Transformatorske postaje in krajevna omrežja bi imeli postaviti interesi sami. Cene toka so ugodne in tako je upati, da se bo projekt drugo leto izvršil.

Kakor smo že poročali, je elektrarna Fala v zadnjih mesecih tudi z Varaždinom in Čakovcem v pogajanjih glede dobave toka, dosedaj pa se ista še niso mogla ugodno zaključiti. Ta mesta imajo že lastne električne naprave in vsled tega nimajo nujne potrebe dobave toka od Fale, čeprav bi bile cene toka v tem slučaju za njih ugodnejše pri Fali, kakor pri lastnih napravah.

Veliko težkočo za elektrifikacijo večjih pokrajin delajo visoke carinske postavke za električni material. Te znašajo 30 odst. glavnice, kar onemogočuje pri današnji težki kalkulaciji vsako investicijo.

Popolnoma pogrešno je, da zaračuna država tako visoko uvozno carino za materialije, kakor n. pr. izolatorje, žice, električne stikalne aparate in za transformatorje visoke napetosti, ker vse se v tuzemstvu sploh ne izdeluje. Dokler se carina za te materialije ne zniža znatno, je komaj upati, da bo napredovala elektrifikacija dežele, ki je seve ogromne narodno-gospodarske važnosti za napredek in blagostanje vsega prebivalstva.

Zobni zdravniki in zobni tehniki

Na zobni kliniki dr. Caričevića v Beogradu se je vršila v nedeljo dopoldne konferenca članov beogradske organizacije zobnih zdravnikov, na kateri se je razpravljalo v prvi vrsti o odnošajih zobnih zdravnikov napram zobnim tehnikom. Zobni zdravniki smatrajo, da so samo vojne razmere ustvarile položaj, da izvršujejo številni zobni tehniki posle zobnih zdravnikov. Nesporno je, da je mnoge dolgotrajna praksa usposobila, vendar pa nimajo zadostne kvalifikacije. Zato so pričeli zobni tehniki sedaj, ko je treba rešiti vprašanje nadaljnega posla z zdravniki, akcijo, da bi smeli še nadalje ordinirati za publiko, kakor ordinirajo zobni zdravniki z dovršeno šolo. Da se najde najlepša rešitev tega vprašanja zobnih tehnikov, je konferenca zobnih zdravnikov v Beogradu sklenila, da odpošlje k ministru za narodno zdravstvo posebno deputacijo, ki bo zahtevala, da se ustanovi v Beogradu šola za zobne zdravnike, v činu fakultete. Ta ustanova bi bila zelo važna, ker je pri nas dentistična medicina zelo malo razvita. Razen tega je bilo sklenjeno na konferenci, da naj delegati zahtevajo od ministra za narodno zdravstvo potrebne izpremembe in dopolnitve v sanitetnem zakonu, s katerimi naj se reši tudi vprašanje

Nepozabni vefilmi!

„INDIJSKI NAGROBNI SPOMENIK“

je režiral l. 1923 slaviti režiser JOE MAY.

— Leta 1925 je režiral svoj najtežji film —

„Farmer iz Texasa“

(Aristokratske zablude). — V glavnih vlogah Mady Christians in lepi Willy Fritsch (neka) za mladenke)

Danes zadnjikrat!

Jutri 24. t. m. na Sveti večer je kino zaprt! Za božične praznike velko nepričakovano iznenadenje v pravem pomenu besedu (ne samo na papirju).

Vse v kino „Dvor“ „Dvor“ „Dvor“

Perilo za gospode

obleke po meri, klobuke, čepice itd. izvrstno blago, nizke cene nudi tvrdka

Anton Presker,

Sv. Petra cesta šte. 14.

Novodošlo

volneno blago primerno za božična darila: trikotajo, plitene volnene jopice, razno perilo blago, šilone, barhente itd. nudi nateceneje

F. in J. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29.

zobnih tehnikov. Končno se je razpravljalo o vprašanju ustanovitve glasila zobnih zdravnikov. Glasilo se bo imenovalo «Zubni lekar» in izide prva številka že meseca januarja.

Žena s tridesetimi ljubimci

Pred okrožnim sodiščem v Užicah se je vršila te dni zanimiva obravnava. Pred pravico se je morala zagovarjati Vidosava Milinkovičeva, krasna in nemirna žena, ki je s svojo ljubezensko strastjo dala pobudo za strašen zločin. Vidosava je bila omožena, a je kljub temu ljubimkovala s celim moškim selom. Na kraju si je izbrala iz kroga svojih oboževalcev mladega Vučka Obradoviča, sorodnika lastnega moža. Ze pred to ljubeznijo je dala možu šestokrat razumeti, da ji je odveč in da si ne želi njegove bližine. Odkar pa ji je mladi Vučko vračal ljubezen, je postala še bolj nestrpna. Mož ji je bil v nadelno in začela je misliti, kako bi se ga iznebila.

Da bi lažje dosegla svoj namen, se je posvetovala z Vučkom, katerega je kmalu prepogorila, da ga skupno spravi s sveta. Vidosavine naklepe je podpirala tudi njena mati Mileva. Najela je v sporazumu s hčerjo kmeta Nedeljka Gavriloviča ter ga je plačala, da je s puško ustrelil moža Vidosave.

Orožniki so umor odkrili, Vidosava in njena mati ter Vučko so morali na zabožno klop. K razpravi je bilo pozvanih 76 prič. Med njimi je bilo 30 moških, ki so bili že vsi ljubimci Vidosave. Sodišče je postopalo pri obravnavi tega slučaja skrajno strogo. Ob sodilo je kmeta Nedeljka Gavriloviča, dejanskega morilca, in Vučka Obradoviča, njegovega pomagača, na sramotno smrt za veščih. Vidosava pa je bila obsojena na 20 let težke ječe, poostrene s postom in trdimi ležišči. Isto toliko je dobila tudi Vidosavina mati Mileva, ki je hčeri svetovala, kako bi spravili obsovrženega moža na oni svet. Razprava je napravila na prebivalstvo v Užicah tako velik utis, da so ljudje po razsodbi glasno klicali: «Živela pravica! Živelo sodišče!»

Vsi obsojenci so morali takoj nastopiti kazen.

Danes zadnji dan

II. del — konec

velikega pustolovnega filma

LUCIANO ALBERTINI

„Človek iz železa“

Predstave vsak dan popoldne ob 3., 4.25, 6. 1/28., 9 ur, v nedeljah in praznikih tudi dop. ob 1/211. ur.

Kino «Ideal»

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Sreda, 23.: «Veronika Deseniška». A. Četrtek, 24.: Zaprtó.
Petek, 25.: ob 3.: «Zimska pravljica». Mladinska predstava po znanih cenah. Izv. Sobota, 26.: ob 3.: «Pegica mojega srca». Ljudska predstava po znanih cenah. Izven. Ob 8.: «Periferija». Ljudska predstava pri znanih cenah. Izv.
Nedelja, 27.: ob 3.: «Vdova Rošlinka». Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Ob 8.: «Druga mladost». Ljudska predstava po znanih cenah. Izv.
Pondeljek, 28.: Zaprtó.
Torek, 29.: «Veronika Deseniška». D. Sreda, 30.: «Za narodov blagor». F. Četrtek, 31.: Zaprtó.
(Začetek predstav, ako ni drugače označeno ob 8. zvečer.)

Ljubljanska opera

Sreda, 23.: Zaprtó.
Četrtek, 24.: Zaprtó.
Petek, 25.: ob pol 8.: «Prodana nevesta». Gostovanje Mane Zaludove in Zdenka Knittla. Izv.

Sobota, 26. ob 3.: «Orfej v podzemlju». — Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Nedelja, 27.: ob 3.: «Rigoletto». Ljudska predstava po znanih cenah. Izv. Pondeljek, 28.: Zaprtó.
Torek, 29.: «Sreè iz lecta», «Poziv na ples», «Capriccio espagnole». Pantomimični baleti. B.
Sreda, 30.: «Eva». C.
(Začetek predstav, ako ni drugače označeno, ob pol 8. zvečer.)

Mariborsko gledališče «Atena» v Narodnem domu v Ljubljani.

Sobota, 26.: «Razbojnik Moroz» (M. Jare), «Snežulčica» (dr. I. Lah).
Nedelja, 27.: «Tri želje», «Zakleti kalif» (Benndorf).
(Začetek obakrat ob 3. in ob 6.)

Mariborsko gledališče.

Sreda, 23.: «Trnjulčica». Premijera. Četrtek, 24.: Zaprtó.
Petek, 25. ob 15.: «Trnjulčica». Ob 20.: «Vesela vdova». Kuponi.
Sobota, 26. ob 15.: «Zakleti grad». Kuponi. Ob 20.: «Stambulska roža». (Prvi v sevuoni.)

Mladinska predstava o božičnih praznikih v ljubljanski dramli. Na sveti dan bo vprizorjena v ljubljanskem dramskem gledališču ob 3. popoldne prekrasna Shakespearejeva «Zimska pravljica» kot predstava za mladino. Pri tej vprizoritvi nastopi do ma lega ves dramski ansambel. Sodeluje tudi muzika dravske divizijske oblasti, ki bo izvajala pod vodstvom kapelnika dr. Švare prav za «Zimsko pravljico» zloženo učinkovito Humberdinckovo glasbo.

Božični prazniki v mariborskem gledališču. Da imajo tudi izven mariborski prijatelji gledališča priložnost pogledati si letonske komade, se igra Remčeva romantična drama «Zakleti grad» v soboto na Stefanovo ob 3. popoldne, zabavna in lepa domača Foersterjeva opera «Gorenjski slavček» pa v nedeljo 27. t. m. ob 3. popoldne. Na božični dan popoldne ob 3. uri (25. t. m.) se ponavljajo otroški pravljica «Trnjulčica», iste ga dne zvečer ob 8. pa «Vesela vdova», najuspešja Leharjeva opereta. Na Stefanovo 26. t. m. ob 8. zvečer je prva letošnja predstava vsele opere «Stambulska roža», a v nedeljo 27. t. m. ob 8. zvečer velenjavna Nušičeva veseligrta «Sumljiva oseba».

Zagrebška «Tosca» s Cvejičem in Simencem. Pod taktirko dirigenta Sachsa se je izvajala te dni v zagrebškem Nar. gledališču Puccinijeva «Tosca» z go Ivonyjevo

ter gg. Cvejičem in Simencem. Ker sta zadnja dva interpreta prišla v Zagreb iz Ljubljane, je vredno zabeležiti, kaj pravi o njih zagrebški tisk. Po njegovi sodbi leži partija Scarpije gg. Cvejiču zelo dobro, zlasti glasovno. V igralskem oziru zaostaja za petjem ker je prenemih. Kritika ugotavlja dalje, da se zdrav, zvočen in plemenitokovnosti tenor pevca Simenca razvija tako lepo, da ga je veselle poslušati.

Soloplesalec Franci Pejori pri otroški igri «Trnjulčica» v Mariboru. Pri vseh predstavah ljubke otroške igre «Trnjulčica» v Mariboru nastopi s solistovskimi plesnimi točkami soloplesalec Franci Pejori, na kar posebno opozarjamo cenj. občinstvo.

Zahteva po referentu za umetnost v Zagrebu. Likovni umetniki v Zagrebu so preko svoje strokovne organizacije zahtevali od prosvetnega min. v Beogradu, da jmejuje referenta za upodabljalno umetnost v Zagrebu.

«Književne transformacije». V zagrebškem «Obzoru» je priobčil pod tem naslovom znani kritik in izdajatelj bivše hrvatske «Kritike» g. Stevan Galoaga zanimiv članek, v katerem razmotriva stanje sodobne književnosti. On vidi v svetovnih literaturah danes samo dve struji: socialne realisti in nadrealisti. Prvi dajejo prednost vsebini, drugi obliki, prvi so doma v srednji in zapadni Evropi, drugi v Rusiji. Opozarjamo

na ta sestanek vse, ki se zanimajo za aktualna vprašanja iz književnosti.

Dvajsetletnico smrti pisatelja Janka Veselinoviča so včeraj svečano obhajali v Beogradu. Ob 11. je bila na univerzi akademija, kjer je o njegovem življenju in delovanju govoril profesor in književnik Milan Pavković. Popoldne je UJU imelo svečano sejo z recitacijo Veselinovičevih drobni del zvečer pa je v gledališču bila slavnostna predstava, pri kateri je osobito Ilija Stanojevič šolski tovariš pokojnega Veselinoviča, ubral živahen aplavz z nekaterimi recitacijami. Podrobnejši opis Veselinovičevega življenja in pisateljevanja prinese jutrišnje «Jutro».

Novakova simonična pesnitev «Vihar» za soliste, zbor in veliki orkester se bo v Ljubljani izvajala v soboto, 9. januarja, v Unionski dvorani. Prijave za vstopnice se sprejemajo v Matični knjižarni.

25 letnica g. Rudolfa Bukšeka. G. Rudolf Bukšek, član Nar. gledališča v Osijeku bo obhajal svojo odrska petindvajsetletnico šele dne 14. januarja 1926. in ne, kakor je bilo pomotoma natisnjeno v letošnjem decembru.

Slikar Veno Pilon v Parizu. Veno Pilon ki spada med rod mlajših slovenskih slikarjev, je odpotoval nedavno v Pariz, kjer kani nadaljevati svoje študije deli časa, predvidoma vsaj pol leta.

Domače vesti

Šolska mladina pred počitnicami

Kadar se bližajo kakšne pomembnejše počitnice, kakor zdaj o Božiču, je mladina nestrona in posebno razposajena. Le redki pridni dijački še segajo po knjigi, pa še tem se lahko zgodi kakor tistem mariborskemu študentu, ki je te dni šel v tamošnje študijsko knjižnico iskati literaturo za govorno vajo «O čebelarstvu» — pa je v seznamu knjig našel med čebelarstvo literaturo: «Krajsko čbelico», «Slovensko čbelo» celjsko in «Slovensko čbelo» Janežičevovo.

Originalna čebelarstva literatura, kaj? Naša mladina ga piha, ampak piha jo kakor tudi drugi. Včeraj sem s pametnim učiteljem govoril o mladini in mi je razlagal kako zadnje dni pred daljšim šolskim odmorom popusti disciplina na vsaki šoli. Učitelji in profesorji take dni niso tako strogi kakor običajno in seveda učenci znajo to izkoristiti za svoje špale. Na šolah se posebno rada pojavljajo korespondenca, «Pisma» križajo pod klopmi in pismo, ki je vse polno: sosed na levi, desni, spredaj, zadaj itd. Učitelji pokoljajo cele zaloge takih pisem — in jaz sem jih dvoje kar prepisal, ker sta vseskozi originalni in značilni za življenje ljubljanske mladine. Evo:

«Dragi prijatelj! Kaj misliš, da ne vem, da te je policaj tistikrat, ko so bile demonstracije, preklepal s pendrekom po... (nečistljivo, ker je na tem mestu packa!). In boš videl, kaj se pravi preklinjati! Si rekel kručfikslaudon zaradi katehete. Če me zabožiš, boš videl aufbiks opolnoči na božič pod štemgami pri maši. Golov nam pa ti ne boš več zabihal, saj jih nisi še nikoli. Bomo vzele Pepetov klub, imajo boljšo žogo, vaša pa je za en... (zamazano). In tisti dan pri znižanih cenah v kinu si tudi stopil naši teti na kurje oko, ker se moraš pehati povsod, kadar je Pat in Patachon, in biti prvi. A jaz sem šel raje na kolodvor gledat Radića, ki je več kakor kino. Ti ne veš, kaj je minister, je bilo lepši kokar Pat in Patachon. Prosim za odgovor.»

Odgovor: «Dragi prijatelj! Ti naznamim, da meni nič mar kurje oko od tvoje tete na tisti dan pri znižanih cenah. Se lažeš o pendreku, ker jaz sem sam videl, kako je tebe bčknil naš Binče na kolodvoru pri Radiću in si zdaj sit. Prava reč, če me zabožiš za kručfikslaudon. Misliš, da naša Marička ne ve nič o tebi in Poldetu, sram te bodi. In te je tudi žiber sram, če misliš, da je res mene tenel s pendrekom policaj. Zato ti želim zadnjikrat veselo božične praznike, ker si ti zaradi pendreka en velik oseb. Prosim za odgovor, ker mi dva sva zdaj skregana. Tvoj zvesti prijatelj F...»

Tako piše in živi ljubljanska deca. Vse vidi, povsod je zraven, zaveda se tudi svoje porednosti, svojega nepriljudnega humorja pa menda še ne. No, pa veselo božične počitnice! M. A. C.

• Pošta direkclja ostane v Ljubljani. Pomočnik generalnega poštnega ravnatelja, dr. Horvat, ki se je zadnje dni mudil v Ljubljani, je zastopnikom organizacije poštne uslužbenec izjavil, da so vse vstote o odpravi ljubljanske poštne direktije neosnovane. Pač pa je pošto ministrstvo sklenilo, da se tiskarna ljubljanske poštne direktije razširi tako, da bo ta tiskarna lahko tiskala tiskovine za vsa poštna ravnateljstva.

• Učni načrt naših učiteljskih. Ker se ne nevi učni načrt naših učiteljskih in meščanskih šol izkazal kot nepraktičen, je ministrstvo prosvete odredilo, naj se pouk še nadalje vrši po starem načrtu, dokler ne bo izdelan nov učni načrt.

• Zagrebški univerze. Na zagrebški univerzi je izredni profesor dr. Stepan Matičević imenovan za rednega profesorja pedagoške in filozofske fakultete.

• Za izboljšanje našega železniškega prometa. V prometnem ministrstvu se je predvčerajšnjim vršila konferenca vseh inšpektorjev, direktorjev in šefov stroj. oddelkov o prometnih vprašanjih. Ker se je ugotovilo, da več sto vagonov in lokomotiv leži nepopravljenih ali pa so na popravilu v inozemstvu, je bilo sklenjeno, naj se v prihodnje vsa popravila izvršijo v domačih tovarnah Kraljevine in vojaške oblasti so bile naložene, da povsod stopijo v akcijo, da se čim prej popravijo železniške proge, ki so zame dane s snegom ter da se promet zopet normalizira. Končno je konferenca razpravljala o tem, da se že prihodnje leto uvede promet kakor je bil v mirnem času in po starih cenah na podlagi zlate paritete.

• Otvoritev železniške proge Niš-Prokuplje. Dne 27. decembra se bo vršila slovesna otvoritev novozgrajene železniške proge Niš-Prokuplje. Vlado bosta zastopala pri otvoritvi prometni minister Ante Radojević in minister za javna dela Nikola Uzunović.

• Vojna zgodovina jugoslovenske armade. Vse armadne enice so dobile ukaz, naj zbirajo posameznosti iz zgodovine svetovne vojne, da se sestavi vojna zgodovina posameznih naših armadnih enic. Ta naloga bo poverjena najsposobnejšim oficirjem jugoslovenske armade.

• Protestno zborovanje državnih nameštencev v Brezicah. Nedeljskega shoda državnih nameštencev in upokojencev za srez Brezice, ki se je vršil v Narodnem domu v znak protesta proti večni obljubi vlade, ki pa se ni nikdar ne izpolnilo, se je udeležilo ogromno število interesentov. Shodu je predsedoval nadučitelj v pok. g. Zupan, g. Lichtenecker pa je v kratkem govoru razložil težnje državnih nameštencev in upokojencev. Na njegov predlog je bila poslana kralju Aleksandru udanostna brzojavka, isto

tako tudi ministrskemu predsedništvu in Narodni skupščini s prošnjo, da podpira te upravičene težnje. Po vsestranski debati je bila sprejeta primerna resolucija in je bil izvoljen odbor, ki je izročil resolucijo v nadaljnje poslovanje g. srezkemu poglavarju. Na shodu je bil končno izvoljen tudi pravilni odbor za ustanovitev srezke organizacije državnih nameštencev in upokojencev, ki se ustanovi že v kratkem.

• Iz Geografskega društva v Ljubljani. Odvjetnik in planinski pisatelj g. dr. J. C. Oblak je poklonil društvu v Ljubljani znesek Din 500 in tako pristopil kot ustanovni član. Društvo se g. doktorju zahvaljuje z željo, da bi našel njegov pogled čim več posamežcev. Obenem sporočamo, da uvede društvo z novim letom za svoje člane štališke ure v Geogr. Institutu, in sicer redno vsak ponedeljek in petek od 5. do 7. ure zvečer. Najnovejše knjige in revije bodo na razpolago. Vabimo p. n. člane, da se te ugodnosti čimvečkrat poslužijo. — Odbor.

• Pravilnik za izvrševanje invalidskega zakona. V ministrstvu za socialno politiko je bila v soboto izvršena definitivna redakcija pravilnika za izvrševanje invalidskega zakona.

• Himen. V pravoslavni cerkvi v Varaždinu se je prošlo nedeljo g. Branko Jokanovič, rudarski inženjer v Sarajevu, poročil z gospodično Marjo Mikl-Kočevarlevo, hčerko veleposelstnika iz Središča ob Dravi. Bilo srečno!

• Pospeševanje civilne aviatike. Na predlog ministrstva vojske in mornarice je odobren kredit v znesku 400.000 dinarjev v svrhu pospeševanja civilne aviatike.

• Sanatorij na Korčuli. Po inicijativi kulturnih društev na Korčuli se je pričela energetska akcija za ustanovitev modernega sanatorija z morskim kopališčem na otoku Korčuli. Ves projekt je bil te dni predložen v odobrenje ministrstvu za narodno zdravje.

• Sestanek naših turističnih društev. Planinsko društvo za Srbijo, ki se razveseljuje razvoja, vrši v zadnjem času priprave za prvi veliki skupni sestanek vseh turističnih društev naše države, ki naj bi se vršil prihodnji mesec v Zagrebu. Sestanka se udeležijo tudi delegati češkoslovaških in poljskih turističnih organizacij. Pri tej priliki se bo razpravljalo o ukrepih, ki naj bi dovedli do čim bližjega skupnega delovanja vseh naših pokrajinskih turističnih društev.

• Madžarska vrne Jugoslaviji arhive. Naše zunanje ministrstvo se že delj časa pogaja z madžarsko vlado glede vrnitve arhivov jugoslovenskih oblasti Jugoslaviji. Ti arhivi so namreč ostali v Baranji za časa nagle izpraznitve in jih ni bilo mogoče spraviti na varno. Madžarska vlada je ugodila naši zahtevi in odda že te dni v Budimpešti posebno naša deputacija, da prevzame jugoslovenske arhive.

• Planinci! Kakor vsako leto se zberejo tudi letos ljubitelji Pohorja v Ruški koči, da tam dostojno obhajajo 14. obletnico Silvestrovih večerov in začetek novega leta 1926. Zadnja partija se odprle je Maribora 31. decembra ob 18.12 do Ruš. Na novega leta dan daruje član Aljaževega kluba SPD iz Maribora ob 10. uri v cerkvi sv. Aneha sv. mašo. Pri koči vedno sanke na razpolago za vožnjo do Ruš. Na sporedu so razne zabave, tudi kolne in fotograf. pri umetni luči. Vsi na pian!

• Zadnji dnevi. Obupani se obračamo do vseh usmiljenih src, da nam pomagajo in olajšajo skrb za obdarovanje naših sotrpilov. Do danes so milodari zelo malenkostni, prošnje za podpore pa mnogoštevilne. Zato prosimo pomoči. Podporno društvo slepih, Wolfova ulica št. 12. Ljubljana. Na željo pošljemo tudi polonizce.

• Redka ugodna prilika se tudi vsakomur pri nakupu čevljev, ker tovarna Peter Kozica Ko. Tržič, razprodaja več tisoč parov raznovrstnih zaostankov pod lastno ceno, dokler tra' zaloga. Blago je garantirano najboljšee kvalitete, prodaja se pa samo v lastni podružnici v Ljubljani, na Bregu št. 20.

• Bivši ruski general — cerkvenik v Subotici. V nedeljo jutraj se je cerkvenik srbске pravoslavne cerkve v Subotici, neki bivši ruski general, podal v zvonik, da opravi zvonjenje za službo božjo. Zvon je parkrat zapel, nato pa nenadoma utihnil. Začuden, ker je prenehalo zvonjenje, se je svečeniški podal v zvonik, kjer je našel cerkvenika mrtvega, držočega še vedno v rokah vrv Nesrečnega generala je zadela kap.

• Vode v Sloveniji naraščajo. Po poročilih, ki smo jih preleli nekam večerajšnjega dne, vode v Sloveniji povsod naraščajo.

Harry Liedtke in

Lilian Hervay

Mary Kid in

H. Junkermann

vsi štirje imajo svoje:

Ljubimkanje v garniziji.

Ceneje od tovarniških cen

Športne čepice (češka volna) najboljšee blago v vseh modernih fazonah

se dobijo zaradi izredno ugodnega nakupa več tisoč komadov pri tvrdki

Anton Presker, Sv. Petra cesta 14

Gospodom in damam

se najbolj priporoča nakup koristnih daril, kakor: krasne suknie, moderne damske plašče, volnene telovnike, radi znano nizkih cen pri tvrdki

Fran Lukič, Pred škofijo 19

RADIO amateriji POZOR!

Prispeli razni najnovejši radio deli kakor: žarnice, Ultra, Schrack, kondenzatorji, transformatorji itd. po priznani nizkih cenah, katere dobavlja

Franc Bar, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

Radio oddelak telefon 407

ven dar pa za enkrat še ni nobene nevarnosti, da bi prišlo do povodnih, tudi železniški promet še ni čisto nič ogrožen.

• Društvo državnih upokojencev in upokojenk za Slovenijo, sedaj v Celju, je začelo z 20. t. m. v smislu čl. 6. društvenega zakona po novih pravilih delovati. Društvo ima namen in nalogo, varovati in pospeševati koristi in pravice članov in jim nuditi v službu potrebe moralno pomoč. Izdajalo bo tudi glasilo »Upokojenec«, kolikor bodo to dopuščala društvena sredstva. Prezvelo bo I. splošno društvo jugoslovenskih upokojencev in Ljubljani, ter vabi vse njegove člane, da nabirajo nove člane, ker je le pod pogolem, da se število članov znatno zviša, mogoče izvršiti dano nalogo. Vabimo torej vse še neorganizirane državne upokojence, upokojenke in srote h pristupu, da bo moglo naše društvo nastopiti z močnim vplivom in izvojevati ter zboljšati naš gmetni položaj. Le z združenimi močmi nam bo mogoče, kaj doseči. V Vašem lastnem interesu je, da izdatno pomnožite naše vrste in opustite krajevna društva, ker je le v slogi moč. Zastopati hočemo vse upokojence brez razlike z vsjo možnostjo katero nam pa vi sami morate nuditi s polnoštevilnim pristopom. Do potrdila pravil po oblasti bo rabilo društvo še tiskovine prejšnjega društva do popolne vporabe. Pristopnina znaša 3 Din enkratno, članarina pa z daljšim mesecem 2 Din, plačljiva polletno naprej, torej prvokrat 15 Din, potem pa po 12 Din v januarju in juliju vsakega leta. Pri mnogoštevilnem pristopu ne bo treba zvišati članarine. Pristopi lahko vsak na ta način, da kupi pri najbližjem poštneim uradu čekovno polonizco za 25 par in plača na naš kont. št. 12450 za I. splošno društvo jugoslovenskih upokojencev v Ljubljani 15 Din. Upokojenci, vdove in srote: Uvažuje!

• Kuba v Jugoslaviji. Pišejo nam: Smotka s tem imenom je bila v starl Avstriji med srednjimi sloji poleg »Portorike« najbolj priljubljena. »Kubo« je potem prevzela naša država v isti obliki in tudi približno isti kakovosti. V zadnjem času pa postala ta cigara taka, da vzbula pri svojih starih prvirjenih že kar ogorčenje. Večkrat sem se čudil, da se nihče ne mudi, ki bi se javno oglasil proti temu, da si tobacna uprava poskusi »pomagati« na ta način, bodisi, da si že več ne upa vtišati cen — kar je bilo pa vsaj bolj poštono — ali pa, da tako več zaslužil. Tudi mene je sprožil šele slučaj, da sem našel v suknji, ki je poldrugo leto nisem več vzel v roke, cigaro, ki je na prvi pogled niti več spoznal nisem mogel. Ampak je bila ta lepa debelušna, sladka blondinka res prava nekdanja kuba, ki je ležala na mizi poleg njene sedanje mršave, črne, grenke, nemarne »dvoince«! — Star pušč.

• Aretacija zagrebškega trgovca radi konkurza. Včeraj opoldne je bil na ukaz višjega državnega pravdnika v Zagrebu aretiran radi goljufive napovedi konkurza znan zagrebški trgovec Milan Valačić, trgovec z manufakturnim blagom. Vest je izzvala v mestu veliko senzacijo, posebno, ker je trgovina zadne čase lepo napredovala. Valačića so pridržali v zaporu.

• Tatvina na kolodvoru. Pri snočnjem vleku, ki odhaja iz Zidanega mosta ob 20. uri, je nekdo izmaknil poštnemu uradniku Blazu Ostrožniku denarnico z legitimacijo in 920 Din denarja. Oseba, ki se je pomešala med okradena in njegovega svaka je znana in ji svetujemo, naj vrne denar, da ne bo imela neprijetnosti.

• Požar v pravoslavni katedrali v Šibeniku. Pretekli petek je jzbruhnil v zakristiji pravoslavne katedrale v Šibeniku požar, ki je napravil veliko škodo. 36 dragocenih, starih cerkvenih knjig in mnogo drugih predmetov je postalo žrtev ognja. Požar je nastal okoli osmih zvečer in ga je prvi opazil cerkvenik. Najbrže je padla pod knjigo kaka žareča iskra od sveče ali vzgalice.

• Visoka starost. V kandiški bolnici je te dni umrl najstarejši Novomeščan g. Franc Apej v visoki starosti 94 let. Zanimivo je, da je pokojni Apej v eni in isti trgovini služil kot trgovski pomočnik celih 83 let.

• Smrtna nesreča. Kakor poročajo iz Turjaka, so graščinski koni nedavno povozili posestnika Jakoba Moška. Vkljub zdravniški pomoči je priletni mož te dul podlegel težkim poškodbam.

• V duševni zmedenosti je na Polzeli v Savinjski dolini ušel prevzličar Martin Korbar ponoči skoraj popolnoma naz iz hiše ter do jutra blodil po snegu. Ljudje so ga našli že na pol zmrznjenega ter ga spravili v bližnjo hišo, kjer pa je kmalu nato umrl.

• Nalezljive bolezni v Ptuj. Zadnji čas se vedno bolj razširjajo epidemije otroške bolezni in je že par otrok na njih tudi umrl. Najbolj nevarno se širi difterija.

• Požar. Pred par dnevi je izbruhnil nevarni ogenj pri veleposelstniku Vinku Turku v Majšpergu pri Ptujski gori. Zgorela je stanovanjska hiša in skoro vsa gospodarska poslopja. Prizadeti ima ogromno škodo. Na lice mesta je prihitela požarna bramba od Sv. Lovrenca, ki je končno ogenj udušila, ad pozdravi volokov.

• Obala v Bakru se je zrušila. V noči od 19. na 20. decembra se je Bakru porušila

Sele letos dograjena obala v Bakru. Ze pred to dni se je nekoliko nagnila, sedaj pa je sledila katastrofa. Nova obala je stala mnogo milijonov, a zgrajena je bila na slabem terenu.

„Drzni Morin“

z slavitim igralcem

Nikola Rimskim

pride v kino „Ideal“

Iz Ljubljane

u— Prošnja. Ker bo naše uredništvo danes prezaposleno z delom, prosimo vse, ki imajo v njem kaj opraviti, da srote to v popoldanski urah v dnevnem uredništvu na Miklošičevi cesti, zvečer pa pridejo v uredništvo samo v res nujnih zadevah. Direktor in glavni urednik našega lista danes ne sprejemata strank. Ob'ave pridejo v božično številko samo one, ki bodo vsaj do 5. popoldne oddane v inseratnem oddelku »Jutra«. Prešernova ulica 4.

u— Sokol I. v Ljubljani priredi Silvestrov večer v veliki in mali dvorani Kazine z raznovrstnim sporedom, katerega objavimo prihodnji teden. Zdravo! — Prireditveni oddsek. 2407

u— Gostilna pri »Fajmostru« toči izboru belo in črno dalmatinsko vino z otoka Visa po urodni ceni 11 Din liter. 2408

u— Uljudno naznanjamo cenj. naročnikom da se je dne 22. decembra preselila naša pisarna iz dosedanjih prostorov na Rimske cesti št. 13 v Slomškovo ulico 19 (v prejšnje prostore g. mest. stavb. Brčljaja). Pri tej priliki se zahvaljujemo za cenj. naročila in se obenem najtopje priporočamo za nadaljno naklonenost. — Ljubljanska gradbena družba z o. z. 2409

u— Dvorska knjižnica. Pred igriščem 1, je spopolnila svojo bogato zalogo knjig z najnovejšimi deli slovenskih, srbohrvatskih in nemških pisateljev.

u— Društvo »Soča« v Ljubljani želi vsem članom in prijateljem veselo božične praznike ter vabi obenem vse na običajen družabno-prijateljski večer na Silvestrovo k »Levu«. Prihodnje predavanje bo dne 2. januarja. Predaval bo g. dr. I. C. Oblak o »zletu na Etnos«. Nazdar!

u— Gospodinjje ponovno opozarjamo, naj se oskrbe pravočasno pred prazniki z Jelenovo soljo za kokse, rumove in likerjeve esence, pasto za parkete (na vago). Pod drevo: fini francoski parfum, košičko vode, soporno prbor za britje, milo, britvice, galun, »Hyalins«. Hčerki ali sinu dijaku: kamero »Gallus«, Klopčič, Voigtdänder, plošče, papirje. Za dojenčka: Nestle, ovsene preparate, pospala, cucelj, gumijasto podložko. Za starega očeta: Pastile Waldal Vse to se dobi v drogeriji »Sanitas«, Prešernova ulica št. 5. 2413

u— Pokr. zadruga kleparjev in instalaterjev ter kotlarjev obvešča svoje člane, da se bo vršila važenjska preizkušnja dne 29. t. m. ob 5. uri v Zadrufni pisarni pri »Sestici« v Ljubljani. — Odbor. 2414

u— Izgubila se je v sredo popoldne pred Josefinomom črna moška listnca. Najdite! Naj jo odda proti nagradi upravnštvu »Jutra«. 2412

u— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Od 15. do 21. decembra se je rodilo v Ljubljani 38 otrok (22 moškega, 16 ženskega spola), med njimi 4 mrtvorojenčki, umrlo pa je 12 moških in 8 žensk, skupaj torej 20 oseb in sicer: 4 osebe za jetiko, 2 za davco, 2 za rakom, 2 za pljučnico, 10 oseb pa vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Izmed umrlih so štirje dosegli starost nad 70 let. Na nalezljivih boleznih so oboteli tri osebe: 2 na davici, 1 na škrlatinki.

u— Policijske priljeve. Od torika na sredo so bili prihajli policiji sledeči slučaji: 4 vlomil. 1 poskus vzloma, 4 prestopki kaljenja nočnega miru, 1 nezgodna, 1 pretep v javnem lokalu, 1 deložacija, 8 prestopkov cestnega policijskega reda in 1 prestopok obrtnega reda. Aretaciji sta bili izvršeni 2 in sicer: 1 radi suma vzloma ter prepovedanega povračila in 1 radi pljanosti.

u— Okradena natakarka. V sobo natakarkice Angele Stojanove na Borštnkovem trgu št. 3 se je splazil te dni nepoznan umovnik ter ji odnesel 1800 Din gotovine. Tat je prišel v sobo, ko se je Stojanova nahajala pri gostih v gostilni.

u— Poskušen vlom v trafiklo. V noči na torek je poskušal neznan zlikovec vlomiti v tobacno trafiklo pri Sv. Petra cerkvi, vendar se mu ni posrečilo priti v notranjost. Nalomil je okno in vrata, bil pa je bržkone opremljen s preslabim orodjem, da bi mu vlom uspel. Škoda, ki jo je prizadelal svedrovec, je malenkostna.

Iz Maribora

u— Nov zarod. O zadovoljivem razvoju mariborskih šol smo že večkrat poročali. Te dni smo si ogledali zopet bazar, ki so ga v nedeljo otvorili pod okriljem Podmladka Rdečega križa v šolski palači Cankarjeve ulice. Razstavile so deskece štirih mariborskih dekliških osnovnih šol in treh meščanskih šol ter deške osnovne šole III. vezenne, slikanje narodnih motivov na raznih praktičnih predmetih. Dečki so razstavili še suho robo. Vsi izdelki kažejo nov duh, ki raste z našim podmladkom in šolah po prevratu: poglobljenje duha in praktičnega pogleda v življenje. Še najmlajši imajo v jugoslovenskih šolah estetično vzgojo, ki obeta najboljšee za razvoj in zlasti za umevanje stremljenja naše lepe upodablajoče umetnosti. Frapirajo predvsem uspehi učiteljice Levstikove na meščanski šoli z njenim narodno ornamentiko. Reprezentativno se je predstavil tudi samostan, samo če ni bilo tisto zamudno delo na škodo ostalega večnejšega duševnega razvoja. Vseaka-kor pa kaže sedanji duh v šolah veselo perspektivo v bodočnost, ker priznavajo tudi nasprotniki naš veliki napredek.

u— Za javne svečanosti so letos znižali proračunsko postavko pri občini mesta Maribora na 1500 Din. Ni nam sicer znano, kdo je letos dobil 2000 Din in v katere svrhe pravzaprav uporabljajo ta denar. V poja-

mljih je navedeno, da so to izdatki ob priliki javnih sprejemov in prireditvah. Misljena je torej gotovo reprezentacija mesta in ta igra navadno veliko vlozga. Vsa večja mesta polagajo na to reprezentacijo največjo važnost. Zato se nam zdi gorenji znesek smešno nizek in z njim sploh ni mogoče ničesar vrednega napraviti. Tako se je že ponovno zgodilo, da so morala zasebna društva opravljati službo reprezentacije mesto občine in nosila tozadevne stroške na pr. za godbo na kolodvoru in podobno. Če ima župan kar za svojo osebno reprezentacijo 6000 Din letno, potem je za javno reprezentacijo znesek 1500 Din manj kot nič in se Maribor najbrž pri javnih sprejemih sploh ne misli pokazati v reprezentacijski obliki.

u— Stojnica. V četrtek, dne 24. decembra od 8. ure naprej se bo na prosti stojnici v uli pri mestni klavnicji prodalo približno 100 kg svežega svinjskega mesa po 15 Din za 1 kg. Prodaja samo na konzumente po 1 do 2 kg.

Maria Corda, Michael Varkonyi

Najveselejši mož Dunaja

Iz Trbovelj

u— Zanimanje za izobrazbo. Ljudska visoka šola je bila primorana, da si radi velike obiske poišče bolj primeren prostor za svoja predavanja. Zato je sklenila, da prireja predavanja v veliki Fortovej dvorani, kjer je prostora za najmanj 700 ljudi. V nedeljo 22. t. m. se je vršilo prvokrat v uti pri mestni klavnicji prodalo približno 100 kg svežega svinjskega mesa po 15 Din za 1 kg. Prodaja samo na konzumente po 1 do 2 kg.

u— Zanimanje za izobrazbo. Ljudska visoka šola je bila primorana, da si radi velike obiske poišče bolj primeren prostor za svoja predavanja. Zato je sklenila, da prireja predavanja v veliki Fortovej dvorani, kjer je prostora za najmanj 700 ljudi. V nedeljo 22. t. m. se je vršilo prvokrat v uti pri mestni klavnicji prodalo približno 100 kg svežega svinjskega mesa po 15 Din za 1 kg. Prodaja samo na konzumente po 1 do 2 kg.

u— Odlok sreznega poglavarstva laškega, da naj bodo v občini Trbovlje in Dol ob plačilnih dneh, t. j. dvakrat v mesecu gostilne zatvorjene, je vzbudil med prebivalstvom veliko nejevoljo. Nele tanošnji gostilničarji, ki so z odlokom zelo težko prizadeti, tudi drugo prebivalstvo je ogorčeno. Ako hoče na tak dan uradnik, ki je bil ves dan v službi, kozareček vina, ga ne dobi radi tega, ker imajo rudarji plačilni dan. Ako pride tujec takrat v Trbovlje, bo zopet brezuspešno trkal na gostilniška vrata — iz iste vzroka. Nimamo ničesar proti temu, da se omejuje neizmerno pitje in pretepanje, doseže se naj pa to na drug način. Zakaj ne zahteva poglavar od rud. ravnateljstva odpust vsakemu pij sega razgrajajuč? To bo pomagalo bolj kot oskodenjavje nekaterih — le vestnih — gostilničarjev.

Iz Primorja

u— Smrtna kosa. V Medani v Brdih je umrla 18. t. m. veleposelstnica Marija vdova Toroš, rojena Kurtin, mati veleposelstnika Leopolda Toroša. Naše iskreno sožalje.

u— Ročinski umor pred gorisko poroto. Gorška porota, ki ima v sedanjem zasedanju na vrsti zelo zanimive zločine, je razpravljala zadnje dni o ročinskem umoru. Zrtev tega umora je bil ročinski veleposelstnik Franc Kregan, zločin pa je izvršil 31letni Ignacij Kos iz Ljubljane. Kos je umoril Kregana s sekiro in ga je pozneje zakopal na gnojišču.

Pohvala slovenskih orožnikov v Južni Srbiji

Ugledni beograjski dnevnik »Politika« priobčuje v svoji nedeljski izdaji z dne 20. t. m. članek o ulogi naših orožnikov v Južni Srbiji, v katerem se bavi v prvi vrsti s slovenskimi orožniki, katerim daje najčastnejše spričevalo. Clankar izjavlja:

«Od osvoboditve in vse do početka letošnjega leta, je bilo zelo težko najti zadostno število orožnikov, ki bi hoteli služiti v Južni Srbiji, kjer so bili razmere po prevratu najbolj neurejene in naravnost nevarne. Toda, odkar se razmere na jugu naše države naglo popravljajo in izumira tudi že komitaška akcija, dobivata ministrstvo za notranje zadeve in komanda žandarmerije v Beogradu iz Slovenije vedno več priljav in prošni tamošnjih orožnikov, da bi prišli v službovanje v Južno Srbijo. To prihaja v prvi vrsti odob, ker so mnogi Slovenci služili volake na jugu; nekateri izmed njih so bili že poprej tamkaj kot orožniki in so se kasneje zopet vrnili ter se preinčili. Da Južna Srbija nikakor ni takšna naša pokrajina, kamor se gre na službo samo za kazen.

Slovenski orožniki so prinesli v razmere južnih krajev naše države toliko lepih momentov, da je tamošnje ljudstvo z njimi popolnoma zadovoljivo. Njihova uloga na orožniških stanih je posameznih vseh je bolj vzgojna kakor čisto policijskega značaja. Kot čuvarji javnega miru in reda imajo posla samo v toliko, v kolikor je treba pobijati akcije komitašev, kajti drugačnih kaznivih dejanj tam skoro ni. Tako je bilo n. pr. v proteklem letu v brezališki oblasti in sploh na levem bregu Vardara vsega skupaj le nekoliko kriminalnih slučajev.»

Gospodarstvo

Sortiment za dolenski cviček

Vinogradništvo posameznih krajev potrebuje tudi specializacije. Treba je, da se omejimo na tiste sorte trsa, ki so najbolj prikladne za izboljšanje vinskega pridelka pogledom na količino kakor prav posebno tudi na kakovost. Nekaj posebnosti že imamo glede odbire trt v posameznih vinskih okrajih, vendar pre malo. V vsakem okraju imamo gotove vrste, ki prevladujejo in ki so primeroma še najbolj razširjene. Imamo pa tudi najrazličnejše druge sorte, ki ne spadajo tja. Vse to pa kaže, da glede najbolj prikladnega sortimenta nismo ne na čistem niti na višku. Na zadnji razstavi in vinskem sejmu v Ivanjokovih je bilo nič manj kakor 63 vzorcev deveterih sortnih vin (šipon, silvanec, laški rizling, mali rizling, beli burzundec, rulandec, traminec, muškatelec, muškati silvanec) poleg 77 vzorcev navadnega različno-mešanega vina. Zastopana sta pa bila v glavnem le dva vinska okraja, to je lutomerski in haloški. Manj vredne sorte bo treba reducirati in se poprijeti le priznane najboljše vrste za dotični kraj. V renški pokrajini imajo po odtodnih vinogradih le pčilo število sort, zato so pa odtodna vina tudi tako enotna in tipična.

Ako smo začeli v sadjarstvu delati resno na tem, da se širijo v posameznih krajih le gotovi sadni sortimenti, da bo mogoče dvigniti vso sadno kupčijo, je to pri vinogradništvu tem bolj potrebno, da pridemo do pravega cilja. V vsakem vinskem okraju naj se goje in razmnožujejo le tiste sorte trt, ki največ obetajo in ki se prilagajajo značaju vinskoga kraja in vinskoga pridelka. Teh sort se je splošno poprijemati in zasajati jih moramo tudi v pravem razmerju.

Na Dolenskem pridelujemo mnogoštevne sorte in povsod v drugem razmerju. Treba je, da se v bodoče omejimo na manjše število sort. Za Dolensko je važno, da pridelujemo v nekaterih krajih še nadalje rdeče vino, naš cviček, in da ga požalhtujemo ne le z dobrim kletarstvom, ampak tudi s sortimentom najbolj pripravnih trt. Cviček ima danes v dobi protialkoholnega zibanja še posebno vrednost, ker se odlikuje po svoji lahki naravi in se da s kislo vodo dobro piti. Tudi v zdravstvenem oziru vpliva prav ugodno na pospeševanje prebave.

Važno je vprašanje, iz katerih sort bi se lahko pridelaval najboljši cviček in v kakem razmerju bi jih morali v ta namen saditi. Danes imamo v vsakem vinogradu in v vsakem sodu drugačno pi jaco. Značilna za cviček sta pravzaprav samo kislina in rdeča barva. Notranja vrednost je pa skoraj povsod drugačna. Znaprejšje delati na to, da se ta naš produkt bolj znači, izpopolni in požalhtni. Predvsem bi pa bilo potrebno, da se razni proizvođači našega cvička strokovno ocenijo ne le glede kraja, kjer smo ga pridelali, ampak tudi glede grozda, iz katerega smo ga napravili. Potrebno bi bilo, da se o priliki prve vinske razstave v Ljubljani ali drugod privedi tudi poseben odelek za dolenski cviček in da se zbero pri tej priliki vsi potrebni podatki ne le glede proveniencije, ampak tudi glede glavnih trsnih vrst in približnega razmerja, v katerem so zastopane v enem in drugem cvičku.

G. Gombač je v »Jutru« z dne 12. decembra navedel sortiment, ki bi bil pripraven za pridelovanje dolenskega cvička. Kot glavni sadež navaja kavščinu ali zametasto črnino (tričetrti), potem kraljevino (en četrti) in za približek še črno frankinjo, žlahtnino (spanjol), rdečega veltinca in traminca. Ta sortiment 6 vrst je gotovo dober, če pridejo tudi zadnje vrste do primerne veljave. Zametasta črnina, kraljevina in traminec v pravem razmerju so po teh krajih gotovo poklicane trte, da pridelujemo dober cviček. Spanjol mu daje milejši okus in je v nižjih legah važen. Rdeči veltinec ga zboljšuje po okusu in moči, za nizke lege pa ni. Glede črne frankinje pa nastala vprašanja, če bi jo res kazalo priporočati in če ne bi bolj kazalo dati prednost črni portugalki. Črna portugalka se da tudi dobro mešati v cviček in ima to prednost, da zgodneje in zaradi tega varno zori. Tudi je po naših krajih že tu in tam vdomačena in se dobro sponaša v svoji rodovitosti in pravočasni zrelosti, kar je za Dolensko velikega pomena.

Potrebno in vredno je, da izberemo na podlagi dosedanjih izkušenj po Dolenskem najboljši sortiment za dolenski cviček, ki naj bi bil našim vinogradnikom kakor pri obnavljanju in nasaianju novih vinogradov. Tudi pri nas moramo sčasoma priti do večje enotnosti vinskega pridelka v posameznih okrajih, ne le glede belega, ampak tudi glede rdečega vina!

* Dotični odstavek v spisu g. Gombača bi se moral pravilno tako glasiti: »Modra frankinja je slajša in bolj črna kakor je kavščina, rdeči spanjol pa

bolje dozori in ima mnogo manj kisline kakor kavščina in kraljevina, rdeči veltinec in traminec napravljata sicer male grozde, a teh mnogo in izredno sladke. Ured.

Premajhno zanimanje za filadelfijsko razstavo

Kakor poročajo iz Beograda, se v ministruvstvu trgovine in industrije vrše velike priprave za udeležbo naše države na veliki svetovni razstavi, ki se bo priredila meseca julija 1926 v Filadelfiji ob priliki proslave 150letnice deklaracije neodvisnosti Zedinjenih držav. Vse te posle okrog sestavljanja načrta razstave, izbiranja materijala, ki naj bi se razstavil, in organizacije v splošnem je poverilo ministruvstvo gosp. Jaši Orgaševiću, tajniku tega ministruvstva. Dalje sodelujejo pri organizaciji tudi ostala ministruvstva, da se zbere čim več materiala, tako razni statistični podatki o naši državi in drugo, kar bi služilo naši propagandi.

Razen tega je gosp. Grgašević prepoštoval vsa večja mesta naše države, kjer je z raznimi gospodarskimi krogi imel posvetovanja. Omenjamo predvsem konferenco v Zagrebu, Ljubljani in Splitu, na kateri se je končno določilo, kaj bi mogle posamezne oblasti v naši državi nuditi za to razstavo, s čimer bi se ministruvstvu trgovine in industrije omogočilo, da na tej razstavi pokaže čim točnejšo sliko kulture in gospodarstva naše države.

Žal le, da je kredit za to razstavo prav majhen. Po dosedaj izdelanem načrtu bo naša država zastopana na tej razstavi z vzorci, slikami in grafičnimi deli iz naslednjih panog: iz poljedelstva, industrije, denarstva, trgovine, prometa, stavbištva, prosvete, agrarne politike in kolonizacije, plovstva rečnege ter pomorskega.

Kakor se čuje, je zanimanje interesentov za to razstavo prav majhno, zlasti tudi v Sloveniji, dasi nudi ta razstava možnost velike propagande za našo državo v gospodarskem in drugih ozirih. Za take prilike, ki so prav redke, bi se moralo več žrtvovati s strani države, a tudi gospodarski krogi bi morali imeti znanje več razumevanja, saj bi bilo to predvsem v njihovo korist.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (22. t. m.)
Pšenica: baška, 4 vagoni 285. Ječmen: baški, 1 vagon 150. Turščica: baška, 3 vagoni 125; sremska, 3 vagoni 122.50; sremska, sušena, 1 vagon 150. Moka: «oss», 2 vagona 470. Otrrobi: baški, 4 vagoni 125; sremski, 4 vagoni 130. Tendenca stabilna.

Zivinski sejem v Mariboru (22. decembra.)
Dogon 13 bikov, 15 konj, 146 volov, 303 krave, 14 telet, skupno 491 komadov. Povprečne cene za kg žive teže so bile: debeli voli 8.56 — 10.50, poldebili voli 7 — 8, plemenski 4.25 — 7, biki za klanje 4.50 — 7. Klavne krave debele 6.75 — 7.75, plemenske krave 4.25 — 6.25, krave za klobasarje 3 do 4, mlada živina 6.75 — 8.50 Din. Prodana sta bila 202 komada; od tega 42 v Avstrijo, 28 v Italijo. Mesne cene: govedine 10 — 19, teletine 12.50 — 20, svinjine 12.50 do 27.50 Din kg.

Dunajska borza za kmetijske produkte (21. decembra.) V Ameriki so koncem prošlega tedna cene padle. Na Dunaju je kupčija mirovala. Cene so nagibale k oslabilosti. Notirajo vključno blagovnoprometni davki brez carine za 100 kg v šilingih uradno na debelo: pšenica: domača 39.50 do 40.50, marchfeldska potiska, 79 — 80 kg 44.50 — 46.50; r: domača 27.75 — 28.25; ječmen: domači 35 — 43, slovaški 40 do 43; turščica: sušena 25.50 — 26, nova 22 — 23; oves: domači 28.50 — 30.50, moka «o»: domača 76.50 — 79.50, madžarska zacarinjena 75 — 79.

Dunajski goveji sejem (21. decembra.)
Dogon 1812 komadov; od tega 110 iz Jugoslavije. Cene so čvrsto obdržali samo najpovprstnejši voli, slaba živina je prilikno obdržala svoje cene, dočim se je ostala živina pocenila za 5 do 10 grošev pri kg. Za kg žive teže notirajo: voli I — 1.80 (izjemno do 2.20), biki I — 1.50 krave 0.95 do 1.40, bivoli 0.55 — 0.95 šilinga.

= **Obtok novčanik Narodne banke SHS** se je zmanjšal v tednu od 8. do 15. t. m. za 105.14 milijona na 5977.06 milijona dinarjev. V istem času se je kovinska podloga zmanjšala za 4.32 milijona na 460.30 milijona dinarjev. Stanje posojil se je povečalo za 17.85 milijona na 1305.75 milijona Dln.

= **Produkcija rud in kovin v Sloveniji** V oktobru t. l. se je nakopalo v Sloveniji 1325 ton svinčene rude (v septembru t. l. 1220 ton); od tega v mežiškem rudniku 1300 ton (v septembru t. l. 1203 tone) in v litjskem 25 ton (v septembru t. l. 17 ton). Cinkove rude se je v istem času nakopalo v Mežiški 54 ton (v septembru t. l. 62 ton). Natopilo se je v oktobru t. l. 1164 ton svinca, in sicer v svinčarni v Litji 149 ton (v sept. t. l. 289 ton) in v svinčarni v Zrjavju 1015 ton (v septembru t. l. 1276 ton). Cinka se je natopilo v istem času 298 ton (v septembru t. l. 328 ton), in sicer v cinkarni v Celju. V teh podjetjih je bilo v oktobru t. l. zaposlenih 1772 proti 1806 v septembru t. l.

= **Razširjenle tvornice vreč v Mladencu**. Tvornica vreč in jutaste tkanine v Mladencu bo pomnožila svoje stroje; tako da bo dosegla njena kapaciteta 8 milijonov komadov vreč letno.

= **Dobave**. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 29. t. m. ponudbe za dobavo 200 komadov naravnih ogrinjal s kapuco, za dobavo 1 kom. modela »Krmilo Heusinger« ter za dobavo pisarniških in ri-

sarskih potrebščin. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenu te direkcije. Odelenje za mornarico v Zemunu sprejema do 15. januarja 1926. ponudbe za dobavo 50 komadov usnjenih plaščev za avliatike. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 20. januarja 1926. ponudbe za dobavo 4000 kg karbida. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 4. januarja pri Upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave polkartona, 5. januarja glede dobave 519.499 kg papirja 12. januarja pa glede dobave 215.022 kg raznega papirja. 14. januarja pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznih blazinic za mazanje ležajev lokomotiv in vagonov. 18. januarja pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave keramiških plošč in cevi za stranišča, glede dobave 100 ton lesnega oglja, glede dobave 4000 kg firneža ter glede dobave sestavnih delov za lokomotive. Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

= **Nadaljevanje avstrijsko - madžarskih trgovinskih pogajanj**. Z Dunaja poročajo: Pogajanja na sklenitev trgovinske pogodbe med Avstrijo in Madžarsko, ki so bila nedavno prekinjena, se bodo nadaljevala dne 8. januarja 1926., in sicer najbrže na Dunaju.

= **Ponovno nazadovanje francoskega franka**. Po krepkem porastu je francoski frank začel zopet nazadovati. V Curihu je deviza na Pariz padla predvčerajšnjem že na 19.30 in včeraj dalje na 19.15. Kaj je neposreden vzrok zopetnemu preokretu na slabše, ni jasno. — Nasprotno franku pa je deviza Varšava, ki je prejšnje dni slabela vzporedno s francoskim frankom, mednarodno zelo čvrsta.

Borze

22. decembra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.) **Vrednote**: Investicijsko 78—79, (78.50), Vojna škoda 322—327, zastavni listi Kranjske 20—22, komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 200—205, (202), Ljubljanska kreditna 210—0, Merkantilna 100—104, Praštediona 0—950, Slovenska banka 49—0, Kreditni zavod 175—185, Strojne 125—0, Vevče 120—125, Stavbna družba 109—110, Sešir 115—120 (115). — **Blago**: les: bukova drva, 1 m dolžine, suha, fco nakladalna postaja 2 vagona 21.50 — 21.50 (22.50); hrastovi hlodi od 30 cm pr. naprej, od 2.50 m dolž., napr. fco nakladalna postaja 1 vagon 450—450 (450); smrekove deske, 25 mm, III. vrsta, fco meja 1 vag. 460—460, (460); hrastovi neobrobiljeni plohi, od 90 do 130 mm, eventuel. z nekaj kom. 80 mm, od 2.50 m napr., I. II. fco vag. Postojna tranz. 1 vagon 1200—1200 (1200); hrastovi neobrobiljeni plohi, popolnoma zdravi, 90, 110, 130, mm deb., od 3 m dož. napr. in 25 cm širine napr., monte, fco reja 10 vagonov 1100—1100, (1100); smrekovi remeljni, 30/60 in 50/60, monte, fco Postojna, 1 vagon 570—570 (570); poljski pridelki: pšenica: domača, 76/77, fco slov. post. 0—300, baška, fco vag. naklad. post., 1 vagon 285—285, (285); turščica umetno sušena, fco vag. nakladalna postaja, za 1. 10 vagonov 155—155, (155), umetno sušena, fco vag. Novi Sad 0—160, nova čava primerno suha, fco vag. naklad. postaja 0—125; ajda, domača, fco vag. slov. postaja 0—255; proso domače, fco vag. slov. post. 0—200; proseni otrrobi: nezmetli, fco vagon medijumska postaja 0—85, zmleti, fco vag. medijumska postaja 0—110; kisljelo zelje, b/n sodčki po 50 kg vag. Ljubljana 0—200; fižol beli banat, fco vag. naklad. postaja 0—200; brinje italijansko, fco vag. Ljubljana 0—375; laneno seme, fco vag. Ljubljana 0—550; mast in slanina: mast, gar. svinjska, v sodčkih po 50 kg, netto fco sod, fco vag. nakladalna postaja 0—2100; piščanje: slivovka 50%, fco vag. Postojna tranz., sod posebej za 100 litrov 0—1600.

ZAGREB. Bančni papirji so se zaključevali po nespremenjenih tečajih. Industrijski papirji so bili popolnoma zanemarjeni. Vojna škoda, promptna se je trgovala na včerajšnji višini po 321.5—322, a je proti koncu malo oslabila. Za ultimo t. m. se je zaključila po 320—321. Na deviznem tržišču se je proti koncu tendenca nekoliko okrepla in so nekateri tečaji za malenost poskočili. Skupni promet v devizah je znašal 6.4 milijona dinarjev. Notirale so devize: Dunaj 791.6—801.6, Berlin 137.5—1347.5, Budimpešta 0.079—0.08, Italija izplačilo 226.55—228.95, ček 226.55—228.98, London izplačilo 272.76—274.76, Newyork ček 56.064—56.664, Pariz 210—214, Praga 166.23—168.23, Švica 1086—1097, ček 1085.25—1093.25; valute: dolar 55.42 in pol — 56.02 in pol, efekte; bančni: Eskomptna 119—119.5, Kreditna Zagreb 133—135, Hipo 63.5—64, Jug 108—109, Ljubljanska kreditna 210—0, Obrtna 78—80, Praštediona 942.5—947.5, Slovenska 50—0, Srpska 144—146; industrijski: Eksplo atacija 40—43, Dubrovačka 410—420, Sečarana 430—440, Gutmann 330—355, Slaveks 140—148, Slavonija 43—44, Trbovlje 300—325, Vevče 120—0; državni: investicijsko 77.5—78, agrarne 46—48, Vojna škoda, promptna 321—322, za ultimo t. m. 321—322 za januar 315—0.

BEOGRAD. Devize: Atene 70—75, Dunaj 795.5—796.5, Berlin 1341—1344, Bruselj 255.5—256, Budimpešta 0.0791—0.0792, Bukarešta 25.75—26.25, Italija 227.5—227.85, London 273.55—273.7, Newyork 56.35—56.373, Pariz 209—210, Praga 167.2—167.25, Curih 1089—1089.25.

CURIH. Beograd 9.185, Berlin 123.30, Newyork 518, London 25.13, Pariz 19.15, Mlhan 20.89, Praga 15.34, Budimpešta 0.007255, Bukarešta 2.40, Sofija 3.775, Varšava 55, Dunaj 72.95.

TRST. Efekte: obligacije Julijske Kraljevine 68, Živnostenská 276, Assicurazioni

Prvo potovanje
največje motorne ladje sveta „ASTURIAS“ 22.000 brutto ton, 32.000 ton nosilnosti iz Southamptona in Cherbourga v Južno Ameriko dne 26. februarja 1926. ROYAL MAIL LINE. Generalno zastopstvo Zagreb, Trg I broj 17. Podzastopstvo Ljubljana, Kolodvorska ul. 26, in v vseh večjih mestih Jugoslavije.

Generali 7560, Oceanla 160, Split cement 450, Devize: Beograd 43.85 — 44.25, Dunaj 345 — 355, Praga 73.25 — 73.75, London 120.10 — 120.30, Pariz 91.50 — 92, Newyork 24.70 — 24.85, Curih 478 — 489, Budimpešta 0.0345 — 0.0352, Bukarešta 11.10 do 11.60. Valute: dinarji 43.25 — 44, dolarji 24.65 — 24.80, 20 zlatih frankov 94 do 97, zlata lira 478.41.

DUNAJ. Beograd 12.5225 — 12.5625, Berlin 168.35 — 168.85, Budimpešta 98.97—99.27 London 34.2850 — 34.3850, Milan 28.48 do 28.60, Newyork 706.65 — 709.15, Pariz 26.17 do 26.33, Praga 20.91 — 20.99, Varšava 78.25 — 78.75, Curih 136.45 — 136.95; dinarji 12.46 — 12.52.

PRAGA. Beograd 59.83, Curih 651.625, London 163.55, Newyork 33.70, Dunaj 467.625 **BERLIN**. Beograd 7.43, London 20.340, Newyork 4.195, Pariz 15.50, Curih 80.95, Dunaj 59.19.

LONDON (Opoldne). Beograd 274, Newyork 484.93, Italija 120.15, Dunaj 34.40, Švica 25.12.

NEWYORK (zaključno 21. t. m.) Beograd 1.77 in pol, London 4.85, Italija 4.03 in tri četrtinke, Dunaj 14.12 in pol, Švica 19.31 in pol.

Sokol

Ljubljanskega Sokola redna glavna skupščina z običajnim dnevnim redom se bo vršila v četrtek, 7. januarja ob pol 8. zvečer v društveni telovadnici; članski sestanek v svrhu sestave kandidatne liste pa v torek 29. t. m. ob 8. zvečer v društveni telavnici v »Narodnem domu«. Članstvo se opozarja, da se obnega zbora, kakor tudi sestanka udeležiti v čimvečjem številu. Zdravo! — Odbor. 2405

Sokol Ljubljana II. priredi na praznik 26. t. m. v realni telovadnici točno ob 16. svojo običajno božičnico s sledečim sporedom: nagovor, deklamacije, petje društvene ga pevskega zbora, dramatični igrokaz, telovadne točke, ter obdarovanje naraščaja in dece. K množestvilni udeležbi vabi predvsem stare in ostalo Sokolu naklonjeno občinstvo odbor. Zdravo!

Sokol na Viču priredi na praznik, dne 26. t. m. svojo običajno božičnico v dvorani Sokolskega doma in sicer ob 4. za sokolski naraščaj in deca, ob 8. pa za odrasle. Na sporedu je božično drevesce, deklamacije in obdaritev sokolskega naraščaja in dece. Vabimo vse, posebno pa stare, da posetijo to tradicionalno prireditev, kakor tudi vse ostalo Sokolu naklonjeno občinstvo občinstvo. Pri večerni prireditvi se vrši po sporedu tudi ples. K množestvilni udeležbi vabi odbor.

Občni zbor »Društva za zgradbo in vzdrževanje sokolskega doma na Viču« se bo vršil v soboto, dne 9. januarja ob 8. zvečer v Sokolskem domu na Viču z običajnim dnevnim redom. 2398

Sport

Glavna skupščina Motosaveza

V nedeljo se je vršila v Ljubljani II. redna glavna skupščina Motosaveza, ki ima kakor znano svoj sedež v Ljubljani. Navzoči so bili vsi upravičeni delegati iz Ljubljane in Zagreba. Predsednik dr. Albin Kandare je omenjal v svojem nagovoru, da je Savez v preteklem letu trdno uveljavil svojo pozicijo tako da bo v bodoče lahko izvedel vse naloge, ki se bodo stvaljale nanj. Spominjal se je nesrečno preminulega dirkača Jerka iz Zagreba, čegar spomin so počastili zborovalci s trikratnim »slavam«.

Iz tajniškega poročila g. Gorca je razvidno, da je štel savez 8 članov, 2 ustanovna člana ter imel 143 verificiranih motociklistov, od teh samo v Mariboru in Ljubljani 102. Tekom leta sta pristopila k Savezu avtoklub Ljubljana in Motokoturski klub Zagreb. Osnovani so še nadaljni motoklubi v Mariboru, Ljubljani, Sarajevu in Subotici, s katerimi je bil savez v stikih, ki pa niso še člani saveza. O svojem delovanju je pri občeval Savez službene objave v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Upravni odbor je dobil v začetku leta od neke zavarovalnice ugodno ponudbo za zavarovanje, a člani se tega niso poslužili in zavarovalnica je preklicala pogodbo. Svojem članom je preskrbel savez triptike za prehod preko mej, dokončal je tekmovalci pravilnik ter priredil sam 2 motosportni prireditvi skupno s klubi. Vsega je bilo v letošnji sezoni le 4 prireditve, čeprav je bilo v začetku sezoni najavljenih 10 prireditev. Z inozemskimi organizacijami je vzdrževal savez trajne stike in se udeležil tudi kongresa mednarodne federacije v Parizu. Vrhniške dirke, za katero je savez vodil predpriprave, se žal niso izvedle, morda pa se bodo

Ne nadkriljivo v vsakem gospodinjstvu
Brezplačno in neobvezno predvajanje
Vam pove kakaj?

Elektro-Lux

Centrala: Zagreb, Strossmayerjeva 8.
Prodajalna: Ljubljana, Dunajska c. 22.
Telefon 247.

Najbolj hvaljena in časa primerna božična in novoletna darila so 12502 a
trpežna gerka obutev in oblačila.
Za mal denar nabavite vas vrste lepih edinov v dotični trgovini konfekcijske tovarne
FRAN DERENDA & CIE., LJUBLJANA,
Oradičke 4. Tel. int. 243. Erjavčeva cesta 2.

vršile drugo leto. Udeležba na ljubljanski sportni razstavi je bila povoljna. Stiki s klubi so bili v splošnem dobri, pojavili pa so se znaki nediscipline, ki so se osobito v zadnjem času pri nekem zagrebškem klubu neprijetno občutili. Savez je prejel 126 dopisov, odposlal 228 dopisov ter izvedel svoje poslovanje na 13 sejah.

O internacionalnem tajnistvu je poročal g. Gorec, ki je orisal položaj in zveze Saveza do inozemskih Motosavezov odnosno avtoklubov. V bodočem letu pripravlja avstrijski avtoklub alpsko avtomobilno in motorno vožnjo v večjem obsegu ter bi šla progla deloma po našem ozemlju. Savez je v principu dal privoljenje, ter bo izvedel organizacijo na našem ozemlju.

Blagajniško poročilo g. Gorca izkazuje za Savez ugodno finančno stanje, ker se je denarni promet, ki je dosegel 43.000 Din, sedemkrat pomnožil v primeri s preteklim letom.

Vsa poročila so bila sprejeta ter je bil odboru podeljen absolutorij. I. hrv. motociklistični klub, Zagreb, je potom svojega delegata predložil nova pravila, glasom katerih naj bi se prenesel sedež saveza za stalno v Zagreb. Pravila so bila odklonjena, vsled česar je priredil delegat malo demonstracijo ter zapustil zborovanje. Sklenilo se je sestaviti komisijo, ki naj pripravi časa in razmeram primerna nova pravila ter jih na izredni glavni skupščini predloži v odobrenje. Za bodoče se je določila članarina na 350 Din na leto, ostale pristojbine so ostale nespremenjene. Sedež saveza ostane v Ljubljani.

Naposled je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik dr. Albin Kandare, podpredsednik: dr. Al. Zalokar, Ljubljana; Zivko Cvejić, Zagreb, Stojan Antić, Beograd, tajnik Maršić, internacionalni tajnik John Sabec, blagajnik: Joso Gorec, vodja sportne komisije Rado Hribar, odborniki: dr. Kunst, prof. Čeh, inž. Accetto, Ivan Rebolj, baron Zols in Barošić. V komisijo za sestavo novih pravil se določijo: dr. Kandare, Barošić, prof. Čeh, Hribar, Gorec, Sabec, inž. Accetto.

Končno je izrekla skupščina zahvalo listom za podporo. Savez bo imel v bodočem letu izvesti mnogo koristnega dela v prosep motociklističnega sporta v Jugoslaviji, ki se osobito po vojni po vsem svetu silno razvija. Sestava odbora mu jamči za uspeh.

Glavna skupščina ASK Primorja se vrši v sredo 6. januarja 1926. točno ob 9. uri dopoldne v veliki balkonski dvorani na univerzi, Kongresni trg. Dnevni red: a) nagovor predsednika, b) poročila funkcionarjev, c) izprememba pravil, d) volitve novega odbora, e) eventualnosti. — Predsednik.

Zanimiva nogometna tekma se bo vršila prihodnje nedeljo v Zagrebu. Igrala bosta Beogradski sportski klub in Gradjanski. Tekma vzbuja že naprej tako v Zagrebu kakor v Beogradu veliko pozornost.

Odborova seja ZJSS se vrši v sredo, dne 23. t. m. ob 20.30 v damskem salonu kavarne Emona. — Tajnik.

Nov avstrijski rekord v drsanju na 5000 m je preteklo nedeljo postavil na Dunaju Fritz Jungblut, ki je rabil za to progo 9:02.5. Dosedanji rekord na to progo je držal 9:02.6 Thomas Bohrer. Postavil ga je leta 1908.

ASK Primorje (Hazenska sekcija). V sredo odpade trening Prihodnji trening v nedeljo, 27. t. m. točno ob 10. uri. Opozarjajo se vse članice, da se odslej najprej vršijo v Kolizeju redni treningi vsako sredo in petek od 18. ure naprej ter vsako nedeljo od 10. ure naprej. Na trening v sredo pozivamo posebno še sledeče hazenske: Vidic, Jančigaj Vida, Kump, Sever, Zoro Z., Pirc, Burger M. Kaiser, Podboj. — Trener.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 22 decembra 1925.

Ljubljana, 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	756.2	4.2	sev. zap. zap.	obl.	

Dopisi

SKOPJA LOKA. Skofjeloški sneg našemu podžupanu G. Avgustu Sušniku ne dela nobenih preglavic, ker ga kratkoma zmeče na sredo glavnega trga. Svoječasno je bil sicer občinski razglas, da se mora sneg izpred hiš speljati proč, toda ker imajo meščani za zgled G. podžupana, se bodo najbrže tudi ostali hoteli pomeni znebiti snega. Ako bi kak naprednjak odstranjeval na ta način sneg, bi mu ga občina gotovo že dala odpeljati na njegove stroške ali naložila globo. Smešljani želimo, da bi bil G. podžupan izvoljen za predsednika obsevalnega društva. — Meščani.

SKOPJA LOKA. Tukajšnja podružnica Kola Jugoslov. sester je priredila dne 20. t. m. Božičnico v deški osnovni šoli. Obdarovanih je bilo 77 revnih šolskih otrok — dočkov in deklic — z obliko in čevlji. Odbor podružnice se najpogosteje zahvaljuje vsem loškim damam za darovano pecivo, zg. trgovcem za sladkorce in fige, kakor tudi vsem, ki so z denarnimi prispevki priložili, da je bila obdaritev otrok tako bogata.

KRANJ. V nedeljo se je vršilo tu protestno zborovanje državnih nameščencev. Udeležba je bila zelo velika, znamenje, da se državno nameščenstvo zaveda svojevoje položaja. Govorniki so resno in temeljito razpravljali o bodi, ki so vojni zadelo državne nameščence, zato je stvar države, da jim prisloži na pomoč. Poudarjali so, da je nujno potrebno zvišanje prejemkov in revizija službene pragmatike, posebno pa še, da se nameščenci in premeščanja morajo vršiti le po faktični potrebi in ne iz strankarskih razlogov. Sprejeta je bila 9 točk obsegojoča resolucija, v kateri so državni nameščenci izrazili svoje zahteve po zboljšanju nevdržnega svoleza položaja. Zborovanje, katero se je vršilo povsem stvarno, mirno in dostojno brez vsakih hujškanj in groženj, se je zaključilo z navdušenim triletim življem klicem na kralja.

PONKVA OB J. Z. Solska mladina je priredila v nedeljo, dne 13. decembra skupno z Dram. in pevskim društvom ter s Kat. prosv. društvom lepo uspešno proslavo 125. letnice rojstva A. M. Slomška na šol. odru, izdelanem po učitelju G. Komarju. Slavnostni govor je govoril v imenu prosvetn. društva za mariborsko oblast učiteljski profesor dr. M. Kovačič iz Maribora, ki je v poljudno izbranih besedah očrtal življenje in delovanje Slomška. Iz sporeda je posebno ugotovila dramatičnega Slomškova pesem »Sirota«, ki je bila podana v živi sliki od

skupine otrok. Učenka Podgoršek, ki je nastopila kot mala sirota, je s svojim milim nastopom ganila občinstvo do solz. Tudi igrice »Slomškovo rojstvo« so izvajali otroci dokaj ljubko. Oboje je vodila učiteljica gđ. Vošnjakova. Igro »Veseli god« so pa igrali odrasli in šol. otroci pod vodstvom domač. g. kateheta še dokaj prečizno. Kar zadeva pevskih zborov, tako mešanega kakor tudi moškega, se mora pohvalno omeniti, da sta to dva pevška zbora v čast Ponkvi. Vodi ju domači organist g. Hlastec. Občudovali smo posebno prijetne in dobro rutinirane soprane in pa mogočne base. Izmed pesmi so nam posebno ugajale »Pozdrav« — meš. zbor in »Vojaci na potu« —

Božični in novoletni pozdravi naših vojakov

Prav vesele božične praznike in srečno novo leto žele svojem, sorodnikom, prijateljem ter vsem ožjim rojakom, zlasti dekletom slovenski fantje, raztreseni po vseh garnizijah obsežne Jugoslavije.

Pripravnika šola oblastnega inspektorata finančne kontrole v Ljubljani: Karel Levicki, France Schweizer, Ivo Kalčič, Ivo Tausas, Joža Lah, Ivan Plahota, Čiro Hartman, Lojze Kek, Anton Jurečič, Jože Marčič, Ivo Kocjančič, Jože Herič, Karol Cegnar, Joža Pogorelec, Martin Šindler, Rudolf Cvelbar, Ivo Mlakar, Franjo Kračnik, Pavle Mahnič, Stefan Petkovšek, Ivan Lorger, Stanko Zlatar, Stevo Damjanovič, Jože Kaškovič, Ignacij Ogrin, Lojze Močivnik, Matevž Robar, Franjo Volarič, Joža Bežgovšek, Matevž Grom, Ludvik Dovgan.

Šibenik, podčastniki radiotelegrafisti vojne mornarice: Rudi Jezeršek iz Dolenje vasi, Rudi Kossi in Drago Domanjko iz Ljutomer, Anton Arh iz Celja, Joško Drachler in Joško Havelka iz Krškega, Karol Zupanc iz Kranja, Bruno Skalicky iz Ljubljane, Dragoslav Antonič iz Ribnice, Janko Peternel iz Gorenje vasi, Joško Zabornik iz Zalca.

Boka Kotorska, mornarji iz Tivta: Franjo Zupan iz Kranja, Joško Kern iz Klanca pri Kranju, Roman Svajcar iz Tržiča, Alojz Klopčič iz Moravč, Franjo Slabe iz Žiberš pri Logatcu, Vinko Petkovšek iz Planin, Ivan Bradola iz Cerovega loga, Anton Zupančič iz Storovega. — Gjenovič, slovenski fantje dijaški strojne šole vojne mornarice, X. razreda: Andrej Prantar iz Cerklj pri Kranju, Venčeslav Hribernik iz Bitenji pri Kranju, Matija Selan iz Ječice pri Ljubljani, Pavel Kunstelj iz Radovljice, Ludvik Smerke iz Gorenje vasi pri Rib

moš. zbor. Tudi — »Sanak spava« je bil mlj. Priznati moramo, da se učiteljstvo te šole resno trudi ne le v šoli, ampak tudi izvenje te s prosvetnim delom. Da mu je ljudstvo hvaležno, je pokazalo s svojim številnim občinstvom.

MARENBERG. Ujedinjenje in Miklavžovo je obhajal naš Sokol v znamenju svoje dece. Četa Sokoličev in Sokoličev je izvajala obakrat več ljubkih nastopov. Zato so želi od množice obilo pohvale — in Miklavž se jih je spomnil z bogatimi darovi. Vsem, ki so prispevali in omogočili, da sta privedli tako lepo uspeš, izreka odbor svojo toplo zahvalo.

nici, Polde Mrežar iz Radeč pri Zid. mostu, Jopij Bonča iz Črnega vrha nad Idrijo, Joško Lipah iz Dobrunj pri Ljubljani, Franc Opepek iz Vidma pri Krškem, Edvard Motnikar iz Zagorja ob Savi, Engelbert Saffrid iz Ruš pri Mariboru, Milan Potovčnik iz St. Vida pri Ljubljani, Ivan Ambrož iz Hrušice pri Jesenicah, Franc Vezan iz Maribora, Ivan Kalan iz Gornje Polskave, Ivan Skopec in Rado Novak iz Rožne doline pri Ljubljani, Janko Zagovec iz Maribora.

Šibenik, fantje kraljevske mornarice, v službi na kr. brodu »Kobac«: vodja II. klase Adolf Vončina iz Kozjeza, vodja III. klase Nikola Skalabrin iz Šibenika, narednik: Zvonko Rudolji iz Brača in Drago Domanjko iz St. Jurja na Ščavnici; podnaredniki: Rudi Hercigonja iz Zagreba, Franjo Balon iz Bizelskega, Drago Henking iz Virovitice, Drago Urbik iz Sevnice, Franjo Lozica iz Korčule, Ivan Juvan iz Ljubljane, Ivan Bahovec iz Hvara, Ivan Sošič in Lazo Šajna iz Maribora, mornarji I. klase Roman Rot iz Vel. Lašič in Janez Geršič iz Kočevja, mornar II. klase Josip Horvat iz Ptuja.

Cetinje, slovenski orožniki 5 orož. polka: narednik Mihael Kink in Jurij Prohart, podnarednik Ivan Tomažič in Stefan Jeršin, kaplarji Franc Sever, Franc Demiter, Jože Lampe, Avgust Plomberger, Alojz Žabkar, Jakob Slejkovec, Franc Beziak, Miha Ančič, Alojz Završek, Franc Vrtovec in Franc Novak.

Kraljevica na Hrvatskem, mornarji, vkranci na torpedovki »P 1«: Janko Cegnar iz Škofje Loke, Jakob Zaplotnik in Jurij Košnik iz Kranja, Janko Prihaj iz Dobrege polja, Rudolf Klančnik iz Konjic, Anton Košič iz Slov. Bistrice, Anton Strmšek iz Celja, Anton Hartman iz Maribora.

Oslijek, Sokoli kaplarji: Milan Lavrič, pisar v štabu 41. p. p., Adolf Rozman, Anton

Smulcavc, Franc Fajfar, vsi iz Bohinja, Gabrijel Nahtigal iz Loga, Franc Rozman in Alojz Mlekuš iz Stare Fužine, redovi: Karol Nahtigal iz Žužemberka, Filip Lazar iz Jesenic, Jože Velepec iz Ljubljane, Peter Vajs iz Šiške, Alojz Travnik iz Valte vasi, Ivan Celar iz Brega, Ivan Sedej iz Brezji, Alojz Skala izpod Zemlja in Ivan Tekavc iz Kleč.

Novi Sad, slovenski fantje 7. pešpolka »Kralja Petra I.«: Ivan Možek, Franc Sink, Ivan Pečan, Anton Lenarčič, Anton Jankovič, Ivan Kobi, Janez Pintar, Ciril Prašnikar, Ivan Miler, Janez Konjač, Franc Škerjanc, Peter Lampe, Vinko Janša, Janez Mrak, Joško Jerom, Franc Londer, Franc Lunder, Franc Peterca, Joško Loseckl, Iv. Suban, Alojz Perme, Srečko Zore, Anton Zakrašek, Anton Oblak, Teodor Lipica, Iv. Zbogar.

Kamenica, slušatelji žandarmerijske podoficijske šole: Franjo Rekar, Domenk Zgur, Tomček Plaušteiner, Tone Plešnar, Alhin Golč, Ivan Lasnik, Ivan Robar, Filip Meršol, Franjo Ovičaj, Jakob Svet, Josip Mohorčič, Josip Sagadin, Franjo Levec, Milan Tikfak, Ivan Klun, Ivan Triglav, Alojz Pukšič, Anton Kastelic, Franjo Furjan, Franc Klemenc, Alojz Taučer, Miha Vogelink, Milan Magdič, Ivan Mihl, Franc Kosmač, Ivan Rus, Matej Stefe, Ivan Gorjanc, Anton Hafner in Jože Horvat.

Sombor, slovenski fantje 51. peš. polka, I. bataljona: kaplari: Anton Bogataj iz Podgore pri Skofji Loki, Aleš Klobovec iz Poljan, Janez Kavčič iz Davče, Ignac Frelih iz Sorice; redovi: Ivan Dolinar iz Poljan, Janez Mrak iz Dobreve, Janez Slabe iz Stare Osele, Franc Prek iz Koprivnice, Franc Burnik iz Koprivnice, Jernej Ravničar iz Gruš, Valentin Jenko iz Pungarta, Franc Mavrin iz Skofje Loke, Alojz Kozelj in Franc Blizjak iz Primskega pri Kranju, Jakob Katrašnik iz Podblice.

Beograd, slovenski fantje-gardisti: Albin Kristan, Fortunat Vaš, Josip Kovečar, Fr. Marinko, Mirko Podgoršek, Franc Pucelj, Josip Handman, Josip Hrušič, Anton Pestomik.

Gjenovič, gjenoci strojarke podčastniške šole 9 klase: Viktor Drnovšek, Danilo Zafan, Ivan Klinc, Karel Drnovšek, Maks Kunstler, Stanko Plajnshek, Teodor Marc, Viktor Rome, Alojz Tonja, Stanko Bižal, Iv. Laznik, Avgust Merlošek, Ivan Čelešnik, Avgust Belantič, Emil Bari, Alojz Lupoš, Anton Koman, dalje gjenoci II. klase: Mirko Srakar iz Semiča, Franjo Reč iz Kranja, Julij Zevnik iz Mavč pri Kranju, Ivan Černe iz Bleda, Ivan Mišič iz Stične, Josip Zupančič, Valentin Štibernik, Anton Kalličič, Rudolf Gričar, Ciril Maver, Maks Vadnal,

Adolf Sedev, in Josip Sprogar iz Ljubljane, Stanko Zajc iz Viča, Josip Surlakovič iz Maribora, Alojz Špes iz Celja, Franjo Bajc iz Domžal, Vincenc Škrjanc iz Radomelja, Valentin Šumenko iz Ptuja, Svetlin Mirko, Rudolf Planinc, Ludvik Brodnak iz Ptuja, Ivan Felser iz Radeč, Ivan Sadovnik iz Prevalj, Viktor Džih iz Murske Sobotne, Ivan Dolšek iz Šmartna pri Litli, Franc Srše iz Vrhnike, Karol Artenjak in Henrik Cempre iz Logatca, Karel Gorše iz Planine pri Raketu, Roman Nadnov iz Jarš ter Stanko Ferjančič iz Idrije.

Začelar, Sokoli: Ferdo Rakuša, Slavko Rajh, Mihael Lašič in Jakob Habjančič iz ormoškega okraja.

Strumlica: Friderik Kraji, narednik 49. pešpolka v Strumici.

Skopje, 8. četa, 2. bataljon, 21. pešpolka »Českoslovaškega«: kaplarji Franc Zadnikar, Ivan Sušteršič, Lovrenc Mezek, Janez Volkar, Franc Schein, Ivan Rakovec, Jakob Bovha, Vinko Baloh, Franc Luzar, Franc Rozman, Jože Mehle in Matija Oder.

Kumanovo, žandarmerijska postaja Malinov: narednik Josip Trebec in kaplar Josip Uzman.

Vi sevarate! Če ne verjamele, da eden par nogavc z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato) „ključ“ traja kakor štirje pari drugih. Zato kupite eden par in prepračite se. Dobivajo se v prodajalnah. 92-4 IV

Preklic Podpisani preklicujem, kar sem govoril neresničnega o gospodu Hudečku, ples mojstru. Ljubljana, 21. decembra 1925. IVAN PUST, livar.

Izjava Ako bi Franciška Viljem ali Marija Meze napravili kak dolg na moj račun, nisem plačnik. ANDREJ MEZE, posestnik Vidovdanska cesta, Ljubljana

Darujte za Sokolski Tabor

Mali oglasi. Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.— Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Obri Stike za legitimacije. Službe (iščelo) Trg. pomočnik. Starejšo kuharico. Potnik. Prvovrstnega bilancista. Knjigovodkinja. Prodajalka. Podobar. Knjigovodkinja. Brivskega valenca. Agilni akviziterji.

Prikojevalec. Pozor, krojači, šivilje in nešivilje! Prodajam DRVA — ČEBIN. Lovsko puško. Turško garnituro. Lepo božično darilo. Zasedbo sobo. Kupim. Juto. Prazne steklenice »Odol«. Kupim prstan. Lokomobila. Kompletna armatura za valjni mlin.

Opremljeno sobo. Boljša gospodična. Zakonskemu paru. Dva dijaka. Opremljena soba. Lepa, velika soba. 2 pisarniški sobi. Soba s hrano. Prazne sobe. Srednješolec.

Kapital Družabnik (ca). Trgovka. Vdovec. Kdo. V upr. »Jutra« naj se dvigne pisma.

Za božična in novoletna darila znatno znižane cene. v modni trgovini Peter Sterk, Ljubljana, Stari trg 18. Pull-overs, garcon-biouse, (bubi). Tunika, sveateri, telovniki, volnene in svilene jope, nogavice, dokolenice, rokavice, športne čepice, moški klobuki, moško in damsko perilo, damske torbice, listnice, parfumi fino milo, itd. Velika izbira kožuhovine

Za božične praznike nudi baržunaste klobuke po polovičnih cenah. modni salon E. Djukanovič, Ljubljana, Sv. Petra cesta 27.

Za doraščajočo mladino in odrasle je izšel za božič Bon ton. Knjiga o lepem vedenju, govorjenju in oblačenju v javnem in zasebnem življenju. — Sestavljena po lastni izkušnji in na podlagi najnovejših Bon tonov velikih narodov. — Strani 280. Broširana velja 65 Din, v celo platno vezana 80 Din. Knjigo je izdala Knjigarna Tiskovne Zadruga v Ljubljani, nasproti Glav. pošte

Dekoracije plesnih dvoran. Vsak dan sveže cvetje. Mirtini venčki in šopki za neveste in žalni suhi venci tudi na debelo v cvetličarni 745-3 Viktor Bait, Selenburgova ulica št. 6.

PARFUME, kelinsko vodo, toaletno milo, brivske potrebščine. itd. ko' pripravne predmete za božično in novoletno darilo pripraviti PARFUMERIJA »STRMOLI« Ljubljana, Pod Trnovo št. 1.

Proda se skoraj nova hiša ob Tržaški cesti z obsežnimi gospodarskimi prostori, pripravno za kakšnega prekupčevalca z živino ali tudi za obrtnika, ki rabi obsežne prostore. Naslov v upravi »Jutra«.

Male oglase za božično štev. »Jutra« bo sprejemal oglasni oddelek v Prešernovi ulici št. 4 do 5. ure popoldne. Vendar prosimo, da se oglase odda po možnosti še v dopoldanskih urah.

Male oglase za božično štev. »Jutra« bo sprejemal oglasni oddelek v Prešernovi ulici št. 4 do 5. ure popoldne. Vendar prosimo, da se oglase odda po možnosti še v dopoldanskih urah.

Male oglase za božično štev. »Jutra« bo sprejemal oglasni oddelek v Prešernovi ulici št. 4 do 5. ure popoldne. Vendar prosimo, da se oglase odda po možnosti še v dopoldanskih urah.

Sax Rohmer:

Rdeči detektiv

Pod krinko brezbržnosti je prikrival razburjenje, ki ga je težavno tajil. Gray je slednjič le opazil, da je Sir Lucien premišljeno prekrizal njegove načrte za ta večer in da je gospda Monte Irvin bila mrzlično zaposlena z zadevami, ki niso bile v nobeni zvezi z večerjo.

— Če se boste torej odzvali mojemu povabilu na večerjo, je dejal, ali vas smem spremljati in vas počakati?

— Pri Kazmi? je vprašala gospa Irvin. Gotovo.

Nato se je obrnila k Siru Lucienu in mu rekla:

— Ali hočete tudi vi čakati? Pravzaprav nima dosti smisla, če grem na večerjo s Quentinom.

— Če vam je prav, je odvrnil baronet, vas hočem spremljati v predsoho proročišča in vam potem voščiti lahko noč.

Trojica je šla naprej po Old Bond Streetu. Quentin Gray je menil, da je bila vsa povest o Kazmi samo nerodna laž in premišljaj, kako bi gospo Irvin rešil neprijetnih posledic te laži. Toda ljubosumnost vzbujala najslabše nagone in uničuje najboljše. Sklenil je, da dvojice nikakor ne zapusti, dokler ne razkrija laži.

Zadrega in nervoznost gospo Irvin ga je v tem sklepu le še potrjevala.

Skupina prodajalk in drugih ljudi, ki so čakali na avtobuse, so onemogočili, da bi šli vsi trije vstric. Gray je moral zaostati in je stopil na nogo majhnemu možaku, ki je hodil tik za njim.

— Oprostite, gospod, je dejal možak. Malo je manjkalo, da ni zajavkal od bolesti, toda kriv je Gray.

Ta je zamrmral nekaj nerazumljivega in skušal čimprej priti na stran gospo Irvinove, ki se je naglo in razburjeno pogovarjala s Sirom Lucienom.

Dolhetele je oba, ko sta ravno stopila v razsvetljeno vežo. Na steni je bila bronasta plošča z napisom:

KAZMA — II. nadstropje.

Gray je bil prepričan, da bo gospa Irvin dejala, da bo šla drugič k vedeževalcu. Toda brez besede je začela stopati po stopnicah

navzgor. Gray ji je sledil, Sir Lucien pa je stopil vstran in ga pustil naprej.

V drugem nadstropju so bila vrata, poslikana na orientalski način. Imela niso niti zvonca, niti tolkača, toda če je človek stopil na prag, so se brezslušno odprla, kot bi hotela povabiti prišleca, naj vstopi v lepo opremljeno stanovanje. Oprema stanovanja je bila arabska. Raz slikani strop je visela fina svetilka, katere luč je sijala skozi barvana stekla. Bila je prijetna topla razsvetljava. V temnih kotih je bila čudna orientalska posoda, vrči z dolgimi vratovi ter skleda z vrezanimi napismi in podobami. Nizek divan, pokrit z živo barvanimi preprogami, se je raztezal od vrat orientalske omare ali mushrabiyeh. Za to omaro je bila dolga miza, na kateri so bile sohnice Nilovih bogov, amuleti in majhne zamašene steklenice iz modrega emailiranega porcelana. Tu ste stali tudi dve stekleni omari, napolnjeni s čudnimi starinami. Soba je bila opojno parfimirana.

Sir Lucien je vstopil zadnji in vrata za njim so se zaprla. Iz kabineta na desni strani divana je stopil mlad Egiptčan. Obleden je bil v običajno belo obleko, imel je rdeč šal in rdeče sandale. Glavo mu je prikrival turbush, mala rdeča čepica, ki jo navadno imenujejo fez. Šel je k vratom na levi strani šobe in jih je brezslušno odprl. Nato se je resno priklonil:

— Šejk el-Kazma čaka, je dejal z mehkim izgovorom gornje-egipčanskega domačina.

Začuden Gray je sedaj spoznal, da stoji gospa Irvin pod vplivom silne razburjenosti. Ko se je ozrla nanj, je opazil, da so njene oči spremenile barvo in se naravnost blestele. Zdelo se mu je pa, da to ni posledica sobne razsvetljave. Glas se ji je tresel, ko je govorila:

— Ali boste poiskali taksi? Težko je najti ponočni voz in moji čevlji bodo silno blatni, ako grem peš čez Piccadilly. Vstopim samo za par minut.

Izginila je skozi vrata. Egiptčan je stal ob strani, ko je šla mimo. Nato ji je sledil, a se nemudoma vrnil, zaprl vrata in izginil v kabinet, ki je bil menda njegovo zasebno bivališče.

V stanovanju je zavladala tišina. Sir Lucien se je brezbržno usedel na divan in izvelk svojo cigaretno.

— Želite cigareto, Gray? je vprašal.

— Ne, hvala, je ta odgovoril s skoraj sovražnim glasom. Neprijetno mu je bilo in nervozno je korakal po sobi. Pyne si je prižgal cigareto in vrgel ugaslo vžigalico v pepelnik.

— Najbolje bo, je dejal Gray hlastno, da takoj poiščem taksi. Ali ostanete tu?

— Grem večerjat v klub, je odgovoril Pyne, toda lahko počakam, dokler se ne vrnete.

— Kakor vam drago, je rekel Gray. Mislim, da se takoj vrnem. Naglo je stopil k izhodnim vratom, ki so se sama odprla, čim se jim je približal in se tiho zaprla za njim.

3. poglavje. Kazma.

Gospa Monte Irvin je stopila v notranjo sobo. Vzduh je bil tu težak. Iz kovinaste posode se je dvigal dim kadila. To je bila govorilnica Kazme. V nasprotju s prvo sobo, ki je bila polna pohištva, je bila ta skoraj prazna. Na tleh je ležala debela preproga, sredi sobe je bila miza s posodo za kadilo in poleg udoben naslonjač, za katerim je visela svetilka s stropa, ki je motno brlela v zelenem, okroglem senčniku. Stene so bile zastrte z zelenimi preprogami, tako da so, izvzemši barvanih vrat, bile vse štiri strani sobe enake.

Egiptčan je vodil gospo Irvin do naslonjača, se priklonil in izginil skozi vrata, skozi katera sta bila prišla. Gospa je bila popolnoma sama.

Nervozno se je tresla in strmela v steno, ki je bila pred njo. S svojim satenastim čevljkom je udarjala po preprogi, grizla si je ustnice in prisluškovala. Toda vse je bilo tiho. Niti iz šumne ulice se ni čul ropot v sobo. Gospa Irvin je odprla plašč in ga spustila preko ram. Njene gole roke so bile videti voščene in nenaravne v čarobni luči, ki je padala nanje. Dihala je naglo.

Tri minute so potekle v popolni tišini. V sobi je bilo tako tiho, da je gospa Irvin čula slabo prasketanje žarečega oglja v posodi, ki je stala poleg nje na mizi. Stebri sivo-modrega dima so se dvigali skozi luknjice na pokrovu. Nepremično je strmela vanje. Zdelo se ji je, da so kače, ki se plazijo proti zelenim zastoram.

Tako je sedela, neprestano udarjala z ного in zrla v hipnotično gibanje dima. Slednjič pa je zvok iz zunanega sveta prodril v sobo. Cerkvena ura je bila sedem. Njeni oddaljeni, komaj slišni udarci so prekinjali tišino. Obenem se je začul jasni, kristalno čisti udarec ob srebrni gong, ki je zazvenel iz neposredne bližine.

Gospa Irvin se je zganila in takoj začela strmeti v steno, ki je bila pred njo in ki je bila pokrita z zeleno zaveso. Punčice njenih oči so se naenkrat razširile in vznemirjeno je stiskala pesti.

Luč nad njeno glavo je ugasnila.

Sedaj, ko je prišel trenutek, ki ga je pričakovala z zadržanim upom in strahom, se je polastil silen nemir in divje se je začela tresti.

Eidni neslišni pisalni stroj

L. C. Smith & Bros, Mod. 8.

L. BARAGA, LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 6/1. Telefon št. 350

Opozorjamo

vse interesente, da je pri pismenih vprašanjih, ki naj jih upravništvo pismeno reši, brezpogojno priložiti poštino in manipulacijsko pristojbino v znesku Din 2.—. Posebno opozorjamo na to one stranke, ki žele, da se jim po pošti pošlje naslove od malih oglasov. Vsa vprašanja in prošnje glede naslovov od „malih oglasov“ bodo romale v koš, ako ne bo priloženih Din 2.—

Primerna darila za Božič in Novo leto

Ignac Žargi

„Pri nizki ceni“

Ljubljana, Sv. Petra c. št. 3

se priporoča cenjenim odjemalcem raznega perila, rokavic, nogavic, dalje velika izbira damskih, moških in otroških zimskih potrebščin ter raznih površnih jopic, jum-perjev i. t. d.

Znižane cene.

Tehničnega poslovanja iščemo.

Reflektiramo samo na popolnoma izkušeno moč in samo na take, ki so že več let delovali v enakem obratu. Starejši, naobraženi nadmlinarji in uradniki, ki so dovršili mlinarsko šolo imajo prednost.

Ponudbe, katerim je priložiti prepise izpričeval in z navedbo zahtevane plače je poslati na:

Sjedinjeni paromlin d. d. Bjelovar, Hrvatska.

Brinjevo olje kupuje

po najvišjih cenah drogerija A. KANC, Zidovska ulica

Kdor si poželi

dobre hrane in novega sladkega Pekrčana ter 4 leta starega vina iz Kalvarije naj pride v Narodni dom in Stajersko klet v Mariboru A. M. Oset.

Špedicijsko podjetje „Jugoport“

Zastopstvo Slavije in Čehoslavije.

LJUBLJANA, Tavčarjeva ulica št. 3.

s podružnicami na Sušaku, Jesenicah in Račeku se proroča vsem cenj. trgovcem in industrijalcem za vse špedicijske in carinske posle. Za seltitve so pohištveni vozovi na razpolago. Vsakojake informacije brezplačno.

2 vprašani prosim!

All so Vam znane velike ugodnosti naše božične reklamne prodaje?

All ste se iste že udeležili?

Ako še ne, storite to nemudoma. Uverjeni smo, da bodo naše pošiljke napravile Vam kakor Vašim dragim neizmerno veselje. Tudi Vi boste prijetno presenečeni kakor vsi oni, ki so naše parfume že naročili, o čemer nam priča nebroj priznanih dopisov, od katerih nekatere spodaj navajamo. Da seznanimo širšo publiko z našo izborno specialiteto parfumov, aranžirali smo božično reklamno prodajo, katera nudi udeležencem izvanredne ugodnosti. — Udeležba pri naši reklamni prodaji upravičuje vsakogar, kdor naroči

6 steklenic najljin „ODEON“ parfuma lepo sortiran v kartonu za samo Din 65.— (namesto Din 90.—) za sledeče:

1.) Na udeležbi pri razdelitvi 60 velikih nagrad po nastopnem nastavku:

- 1 nagrada v skupni vrednosti Din 50.000
- 2 nagradi po Din 10.000 Din 20.000
- 4 nagrade po Din 5.000 Din 20.000
- 2 nagradi po Din 2.000 Din 4.000
- 10 nagrad po Din 1.000 Din 10.000
- 41 nagrad po Din 500 Din 20.500

2.) Na razdelitvi 5000 posebnih nagrad v skupni vrednosti Din 450.000 na ta način, da nfora povprečno vsaki tretji naročnik dobiti posebno nagrado; razven tega pa v ugodnem slučaju lahko odpade nanj še ena izmed velikih nagrad do 50.000 Din.

Poslajte tedaj takoj po nakaznici ali v denarnem pismu znesek Din 65 (naroči se lahko tudi več kartonov naenkrat), natar dobite obratno našo krasno zbirko 6 steklenic „ODEON“ parfuma. Vsaki pošiljki je priložen kupon s tekočo številko ter razdelilni načrt za nagrade, s kojim se smatra strinjajočim se vsak naročnik. Vlaganje ozir. porazdelitev kuponov za velike nagrade se vrši pod nadzorstvom lr. notarja.

Kako pišejo naši naročniki:

V časopisu sem brala Vaš oglas za nagrade. Ker sem se pri svojih znancih prepričala, da so Vaši parfumi, kijub nizki ceni res fini, naročam en karton. 65 dinarjev Vam pošiljam posebej . . . Z. S. Hrušica

Vaša pošiljka mi je napravila v resnici veliko veselje. — Tako lepe izbere 6 steklenic za samo 65 dinarjev nisem pričakovala. V enem ovitku sem našla priznanico za posebno nagrado. Pošljite mi, prosim še dva kartona po 6 steklenic. Znesek Din 130.— prilagam . . . M. P. Ljubljana.

Zelo veliko srečo sem imela. Pri prvi pošiljki sem dobila priznanico za posebno nagrado. Ko sem vnovič naročila 2 kartona pa sem našla v enem zopet 1 priznanico. Pošljite mi prosim takoj še dva kartona. Tudi več mojih prijateljev se je odločilo za naročilo . . . B. L. Beograd.

Naročite torej nemudoma, kajti naša reklamna prodaja traja samo do 27. decembra. Tudi Vi bode te z našo pošiljko zadovoljni!

„ODEON“, tovarna kozmetičnih izdelkov in parfumov Ljubljana, Vegova ulica št. 8/a.

Naiceneje in najbolje,

si boste oskrbeli različno božično blago v delikatesni in specerijski trgovini -

FR. KHAM, Ljubljana, Miklošičeva cesta.

Na sveti večer in dan preje sveže ribe

Kupci, pozor!

Proda se lepa zbirka raznih zabavnih in znanstvenih knjig, med temi „Valvasor“ ter več letnikov „Ljubljanskega zvona“ in „Dom in sveta“. Istotam je tudi naprodaj dobro obranjen harmonij. Cene ugodne. Natančnejša pojasnila se dobe pri g. Ivanu Debelaku, načelniku gasilskega društva v Skofji Loki. 12738

Pozor!

Za božične praznike in Novo leto se točijo pristna dalmatinska vina samo v gostilni pri Anžoku v Sp. Šiški. Vodnikova cesta 17, po sledečih cenah:

- črno liter Din 9 — opolo rdeče liter Din 10 — opolo belo l Din 11 — viško črno l Din 13 — maraština od suhih jagod Din 30 — viški prošek Din 30 — tropinovec Din 38 — oljivo olje Din 24 — vinski kis Din 6.

Kdor pije naša vina, se mu ogreajo lica in ušesa.

Vsem odjemalcem vesele božične praznike in srečno novo leto!

Braća Lasan.

Okasionalno kupite

radi zmanjšanja prevelike zaloge:

briljante, bisere

zlatnino, ure, srebrna namizna in jedilna orodja pri

Jos. Eberle Ljubljana, Mestni trg 17.

Najboljše in najcenejše

kekse, čajno in božično pecivo

dobite v parni pekarni

VILJEM BIZJAK,

Gosposvetska cesta 7.

Podružnica: Marijin trg št. 3.

POZOR! Direktna prodaja iz tvornice v Rogaški Slatini.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Zaradi opustitve obrata se bodo od dne 10. decembra t. l. razprodajale vse filcaste in plišaste igrače, punčke in dr. lastnega izdelka, tako tudi velika množina gumija, celuloide in mehaničnih igrač z 20% popustom. Razprodaja se vrši do nadaljnjega v trgovini Karla Worsche, Maribor, Gosposka ul. 8, kjer se bodo igrače tudi prekupcem oddajale po izredno nizkih cenah. — **Nepovratljiva kupna priložnost.**

„LUTKA“ prva jugoslovanska tovarna otroških igrač, Maribor.